

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1133

3. SIJEČNJA 2025. CIJENA 50 DINARA

FOTO: HINA

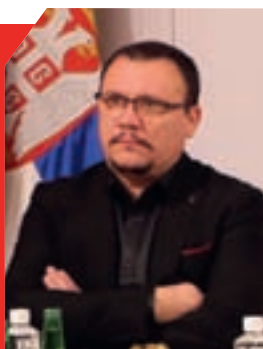
Predsjednički izbori u Hrvatskoj

Milanović i Primorac u drugom krugu

SADRŽAJ

8

Održana sjednica Hrvatskog
nacionalnog vijeća
**Udrugama 8,2 milijuna
dinara, Marinko Katić
novi predsjednik
IO HNV-a**

10

Goran Kaurić, upravitelj Zaklade
Spomen-dom bana Josipa Jelačića
u Petrovaradinu
**Do konca ove godine
kuća bana Jelačića
bit će u funkciji**

12

Tomislav Žigmanov, ministar za
ljudska i manjinska prava i društveni
dijalog u Vladi Republike Srbije i
predsjednik DSHV-a
**Gradimo mostove,
ne zidove**

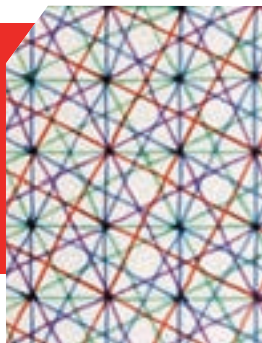
20

Novine u obrazovanju
**Besplatni udžbenici,
no samo na nivou lokalna**

30

Kulturna 2024. godina za nama
i planovi
**Izložbe, knjige i filmovi,
nagrade...**

36

Susret potomaka Elizabete
i Stipana Dulića (Frasini)
**Nakon stoljeća
136 potomaka**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

vlč. Vinko Cvijin (predsjednik), vlč. Josip
Ivešić, Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Ne-
venka Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić,
Amalija Šimunović, Željka Vukov

v. d. RAVNATELJICE:

Karolina Bašić

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Ivana Petrekanić Sič

(koordinatorka dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

• Davor Bašić Palković
• (novinar, urednik rubrike kultura)
• Ivan Ušumović
• (novinar, urednik sportske rubrike)
• Zvonko Sarić
• (novinar)
• Jelena Dulić Bako
• (novinarka)
• Suzana Darabašić
• (novinarka dopisništva Srijem)
• e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

LEKTOR:

• Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

• Thomas Šujić (tehnički urednik)
• Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

• Nada Sudarević

FINANCIJE I RAČUNOVODSTVO:

• Mirjana Trkulja
• (tajnice@hrvatskarijec.rs)
• (distribucija@hrvatskarijec.rs)

ADMINISTRACIJA:

• Branimir Kuntić

• TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

• TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

• E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

• WEB: www.hrvatskarijec.rs

• TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

• List je upisan u Registar javnih glasila

• Agencije za privredne registre Republike Srbije

• pod registarskim brojem: NV000315

• COBISS SR-ID 109442828

• CIP - Katalogizacija

• u publikaciji Biblioteka

• Matice srpske, Novi Sad

• 32+659.3(497.113=163.42)

Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju

Ponavljači

Pred vama je prvi broj *Hrvatske riječi* u 2025. godini. Zatvorili smo jednu, a otvaramo novu kalendarsku godinu. U novih 365 dana može puno toga stati, puno toga se dogoditi, i dobrog i lošeg.

U Hrvatskoj se godina završila predsjedničkim izborima i u prvom krugu uvjerljivim vodstvom aktualnog predsjednika **Zorana Milanovića**. No, i njega i kandidata koji je imao potporu HDZ-a **Dragana Primorca** čeka drugi izborni krug 12. siječnja. U ovoj godini Hrvati će još jednom na izbore, i to one lokalne.

Kako sada stvari stoje, birači u Srbiji bit će pošteđeni izlaska na birališta. Ali godina je tek na početku, pa se može dogoditi da iskoče i kakvi izvanredni izbori.

Ni početak godine ne može u Srbiji bez prozivanja Hrvatske. I obratno. Ovoga puta prosvjedi u Srbiji dovedeni su u vezu s hrvatskim službama. Dok su predsjednički kandidati u Hrvatskoj imali što reći o Srbiji. Već viđeni folklor.

Godina u Srbiji završena je velikim studentskim prosvjedima, kojima su se pridružili i građani, poljoprivrednici, prosvjetni radnici, a s prosvjedima smo ušli i u 2025. godinu.

Treći su ovo veliki prosvjedi studenata u novijoj povijesti. One iz 1968. godine potaknule su sve veće socijalne razlike i udaljavanje od autentičnih vrijednosti samoupravnog socijalizma. Završeni su priznanjem da su studenti u pravu. Između ove dvije rečenice stalo je nekoliko dramatičnih dana u kojima su prosvjednici čak bili i brutalno pretučeni.

Sljedeći veliki studentski prosvjedi bili su 1996./97. godine, a studenti i građani na ulicu su izašli zbog krađe na lokalnim izborima. Epilog tromjesečnih prosvjeda bio je lex specialis i priznanje pobjede oporbe.

Moraju se jednog dana završiti ovi prosvjedi. Kako? Bit ćemo svjedoci. Narednih dana, vjerojatnije tjedana. Ili mjeseci?

Možda će kao spasonosno rješenje nekome sinuti u glavi izvanredni izbori. Mediji već nagađaju i traže u izjavama i informacijama od »provjerenih« izvora potvrdu te teorije i licitiraju s ožujkom kao izbornim mjesecom.

Z. V.

U novoj godini manje novca za Vojvodinu

Vojvođanska kasa umanjena je za više od 36 milijardi dinara od finalnog proračuna za 2024. godinu, a za skoro 40 milijardi u odnosu na inicijalno planirani proračun koji je rebalansom umanjen. Iznos za koji je proračun umanjen je skoro kao proračun Novog Sada, odnosno svih ostalih vojvođanskih općina zajedno. Na osnovu usporedbe s proračunom od prošle godine vidi se kako su skoro svi prihodi na otprilike istoj razini osim transfera od republičkih vlasti, što znači da je umanjeno od gotovo 40 milijardi odluka Republike. Nigdje nema detaljnog objašnjenja za takvo umanjeno transfera od Republike, ali se po kratkoj analizi sadašnjeg stanja u uvodu proračuna može pretpostaviti kako su tome »kumovala« ulaganja Srbije u projekt *Ekspo*, navodi 021.rs.

»S obzirom na predviđena velika ulaganja u sklopu programa i priprema za *Ekspo*, privremeno se očekuje izdašnija fiskalna politika, ali uz poštovanje principa snižavanja nivoa javnog duga. Bitno je da će povećanje deficita biti rezultat rasta kapitalnih izdataka, što će dodatno pomoći makroekonomskim tokovima i ubrzati rast ekonomije«, piše u prijedlogu odluke o proračunu, odnosno u analizi u kojoj se obrađuje i republički proračun.

Kako se navodi u prijedlogu odluke o proračunu, neutrošena sredstva iz prethodnih godina iznose oko devet milijardi, dok su tekući prihodi 59 milijardi dinara. Najveći prihodi u iznosu od skoro 14 milijardi su od poreza na zarade i dobit. Više od milijardu dinara se u pokrajinski proračun slijeva iz zaduživanja. Na računu Pokrajine, kad se sve sabere, ima 69,4 milijarde dinara, dok je fiskalni deficit utvrđen u iznosu od 9,2 milijarde. Sredstva za pokriće deficita osiguravaju se od zaduživanja, ali i od prodaje imovine i prenetih sredstava iz prethodnih godina.

Rashodi Pokrajine, kada je riječ o uposlenima, u idućoj godini iznositi će 5,8 milijardi dinara, dok će za subvencije Vojvodina dati 12 milijardi. Rashodi za plaće veći su za oko 430 milijuna dinara u odnosu na prošlu godinu, a za 700 milijuna kada se uračunaju i drugi rashodi za zaposlene. Uz to, u obrazloženju proračuna piše i kako se planira povećanje broja uposlenih zbog »evidentnog nedostatka kadrova«. Više od 31 milijarde dinara bit će namijenjeno za donacije i transfere, uglavnom lokalnim samoupravama u Vojvodini.

Najveći dio projekata radi se u Novom Sadu. Od većih investicija navode se uglavnom projekti koji su već započeti ili se s njihovim početkom kasni, kao što su Muzej 20. stoljeća u iznosu od 428 milijuna dinara i studentski restoran od 500 milijuna. Tu je i javna garaža kod Instituta u Srijemskoj Kamenici, vrijedna 600 milijuna dinara. Riječ je o iznosima samo za ovu godinu, jer su neki od ovih projekata već plaćeni djelomično ili će biti plaćeni u idućim godinama.

Sama Skupština Vojvodine imat će slične troškove kao i ove godine, dok će predsjednica Pokrajinske vlade **Maja Gojković** nastaviti trošiti više novca Vojvođana. Naime, u prvobitnom proračunu za 2024. godinu, prije rebalansa, troškovi Vlade APV bili su 37,3 milijuna dinara,

FOTO: Beta

a onda su povećani na skoro 56 milijuna. U ovoj godini ovi troškovi iznositi će čak 89 milijuna.

Dok se na troškovima Vlade ne šteti, rezovi se prave u području obrazovanja. Izdvajanja za Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, kada se usporede prošla i ova godina, vidi se kako je riječ o enormnim sumama koje su izdvajane za osnovno i srednjoškolsko obrazovanje, ali i za visoko obrazovanje. Tako su, bez dodatnog obrazloženja, sredstva za visoko obrazovanje umanjena s 10 milijardi na 967 milijuna dinara, a slična je situacija i s osnovnim i srednjim obrazovanjem čija je vrijednost nekoliko puta umanjena. Pretpostavka je da će se ovo regulirati isplatom plaća za prosvjetu iz republičkog proračuna, međutim to nije razjašnjeno, piše 021.rs.

Izvor: 021.rs

Podignute optužnice protiv 13 okrivljenih zbog pada nadstrešnice

Više javno tužiteljstvo u Novom Sadu podiglo je 30. prosinca optužnicu protiv 13 osoba, uključujući bivšeg ministra prometa **Gorana Vesića** i bivšu direktoricu *Infrastrukture željeznice Srbije* **Jelenu Tanasković**, zbog pada nadstrešnice na ulazu na željeznički kolodvor Novi Sad 1. studenog, kada je poginulo 15 osoba, prenio je *Danas*.

Optužnica je podignuta protiv: **J. T.**, bivšeg v. d. generalnog direktora *Infrastrukture željeznice Srbije* a. d., **G. V.**, bivšeg ministra u Ministarstvu građevinarstva, prome-

ku istrage i podnesena Višem sudu u Novom Sadu. Uz nju je dostavljena cjelokupna dokumentacija prikupljena tijekom predistražnog i istražnog postupka, kao i svi ostali dokazi koji potkrepljuju postojanje opravdane sumnje za podizanje optužnice.

Optužnicom je predloženo da se prema deset okrivljenih koji se nalaze u pritvoru produži pritvor kao i da se trojici okrivljenih koji se ne nalaze u pritvoru odredi pritvor. U cilju zaštite interesa svih oštećenih optužnicom je predloženo da sud ovlaštenim osoba dosudi imovinsko-

skopravne zahtjeve. Osim toga, predloženo je da se svim okrivljenima izrekne mjera sigurnosti zabrana vršenja poziva, djelatnosti i dužnosti iz članka 85. Kaznenog zakonika, kao i da se svi okrivljeni obavežu da u cijelosti nadoknade troškove kaznenog postupka.

S obzirom na tragične posljedice događaja od 1. listopada Više javno tužiteljstvo u Novom Sadu očekuje da će vijeće Višeg suda u Novom Sadu, radi daljeg hitnog i efikasnog postupanja u ovom kaznenom postupku, u skladu sa zakonom, u kratkom roku potvrditi optužnicu, na koji način će se stvoriti uvjeti za zakazivanje glavnog pretresa i utvrđivanja kaznene odgovornosti svih okrivljenih, prenio je *Danas*.

Jedan od zahtjeva vlastima koje su uputili sudionici studentskih prosvjeda, jednih od najvećih posljednjih desetljeća, upravo je bio i da se potpuno istraži odgovornost za obrušavanje nadstrešnice i da se odgovorni procesuiraju. Prosvjedi su započeli sredinom listopada na Fakultetu dramskih umjetnosti u Beogradu, da bi se postupno proširili na više od 50 fakulteta širom zemlje. Studentima su se pridružili i prosvjetni radnici i poljoprivrednici i za sada nema naznaka kada će se završiti.

Drugi zahtjevi studenata koji su objavljeni na instagram stranici *Studenti u blokadi* su da se: 1) objavi kompletna dokumentacije o rekonstrukciji željezničkog kolodvora; 2) odbace optužbe protiv uhićenih i privedenih na prosvjedima; 3) podnesu kaznene prijave od strane MUP-a nadležnom javnom tužiteljstvu u Beogradu protiv osoba koje su fizički napale studente i profesore, a koje su javnosti poznata po navodima medija kao i drugi koji nisu poznati javnosti; 4) potvrdi identitet navedenih osoba i dalje kazneno-pravno procesuiraju od nadležnih institucija. Ukoliko se utvrdi da se neke od ovih osoba nalaze na javnim dužnostima, studenti zahtijevaju njihovo razrješenje i 5) povećaju izdvajanja sredstava za državne fakultete za 20 posto.

ta i infrastrukture, **A. D.**, bivšeg v. d. pomoćnika ministra u Ministarstvu građevinarstva, prometa i infrastrukture i **N. Š.**, bivšeg generalnog direktora *Infrastrukture željeznice Srbije* a. d., zbog opravdane sumnje da su izvršili kazneno djelo teško djelo protiv opće sigurnosti iz članka 288., stavak 2. Kaznenog zakonika u vezi s kaznenim djelom izazivanje opće opasnosti iz članka 278., stavak 3. u vezi sa stavkom 2. Kaznenog zakonika, kao i okrivljenih: **S. N.**, odgovornog projektanta građevinske konstrukcije, **M. J.**, glavnog projektanta idejnog projekta, **Lj. M. M.**, glavnog projektanta projekta za građevinsku dozvolu, **M. S.**, izjavitelja za konstrukcije Republičke revizijske komisije, **J. S. M.**, osobe odgovorne za tehničku kontrolu, **Z. S. M.** i **D. J.**, osoba odgovornih za izvođenje građevinskih radova, **M. G.** i **D. T.**, osoba odgovornih za stručni nadzor, zbog opravdane sumnje da su izvršili kazneno djelo teško djelo protiv opće sigurnosti iz članka 288., stavak 2. Kaznenog zakonika u vezi s kaznenim djelom nepropisno i nepravilno izvođenje građevinskih radova iz članka 281., stavak 1. Kaznenog zakonika.

Optužnica je podignuta nakon što je okončana istražna faza kaznenog postupka donošenjem naredbe o završet-

FOTO: Beta

Predsjednički izbori u Hrvatskoj

Milanović i Primorac u drugom krugu

»Kao demokršćanska partija hrvatske zajednice u Srbiji podržavamo HDZ kao ideološki srodnu stranku i kao stranku koja je pridonijela unaprjeđenju položaja Hrvata u Srbiji«, rekao je Žigmanov. »Povećana potpora Hrvatske našoj zajednici učinila je da broj glasova bude veći nego na prethodnim predsjedničkim izborima«, rekla je Vojnić

Aktualni hrvatski predsjednik **Zoran Milanović** osvojio je u nedjelju 49,09 % glasova te će se nadmetati u drugom krugu izbora za svoj drugi predsjednički mandat s kandidatom Hrvatske demokratske zajednice **Draganom Primorcem** koji je u prvom krugu osvojio 19,35 % glasova. Ostalih šest kandidata osvojilo je ispod 10 % glasova. Hrvatski predsjednik bira se većinskim izbornim sustavom što znači da treba dobiti većinu glasova svih birača koji su glasali, a ako se to ne dogodi, dvoje kandidata s najvećim brojem glasova ide u drugi krug koji će se ovoga puta održati za dva tjedna, u nedjelju, 12. siječnja. Predsjedniku mandat traje pet godina i na tu dužnost može biti izabran najviše dva puta.

Razlika između dva kandidata koji ulaze u drugi krug najveća je u povijesti Hrvatske, a Milanović je na ovim izborima u prvom krugu osvojio 792.106 glasova, što je daleko više od broja glasova s kojima je ušao u drugi krug 2019. godine (562.783). Do sada su samo **Franjo Tuđman** i **Stjepan Mesić** reizabrani za funkciju predsjednika, a Tuđman je jedini koji je do sada uspio ostvariti pobjede u prvome krugu. Od 1992. godine, kada su održani prvi neposredni predsjednički izbori, za predsjednika Hrvatske bili su birani Franjo Tuđman (1992. i 1997. godine), Stipe Mesić (2000. i 2005.), **Ivo Josipović** (2009.), **Kolinda Grabar-Kitarović** (2014.) i Zoran Milanović (2019.).

Pobjeda Primorca u Srbiji

U inozemstvu je glasalo ukupno 24.252 birača, Dragan Primorac je osvojio 48,16 % (11.681), Zoran Milanović 17,05 % (4.137), **Tomislav Jonjić** 12,59 % (3.055), **Marija Selak Raspudić** 7,55 % (1.833), **Ivana Kekin** 5,92 % (1.437), **Branka Lozo** 4,94 % (1.200), **Miro Bulj** 3,05 % (741) i **Niko Tokić Kartelo** 0,37 % (90) glasova.

Najviše je glasača bilo u Bosni u Hercegovini 16.127 i najviše glasova su dali Draganu Primorcu 56,79 % (9.160),

zatim Zoranu Milanoviću 15,52 % (2.503) i Tomislavu Jonjiću 10,24 % (1.652).

U Srbiji je glasalo 897 birača, Dragan Primorac osvojio je 37,34 % (335), Zoran Milanović 28,76 % (258) i Ivana Kekin 20,95 % (188).

U Njemačkoj je glasalo 3.379 birača, u Australiji 386, u Austriji 320, SAD-u 233, a u susjednim državama u kojima živi i hrvatska manjina u Crnoj Gori 176, u Sloveniji 174, u Sjevernoj Makedoniji 133, u Italiji 162, u Mađarskoj 121 birač, a u Rumunjskoj tek 15 birača.

U Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici i Konzularnom odjelu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu mogli su glasati svi građani s hrvatskim državljanstvom koji žive ili su trenutno u Srbiji. Ovo pravo iskoristilo je 897 birača. U Subotici su u jutarnjim satima ovo pravo iskoristili predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** i predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić**.

Žigmanov je novinarima rekao kako je DSHV stranka koja tradicionalno sudjeluje na svim izborima na kojima Hrvati izvan Hrvatske

Kandidati	%	Ukupan broj osvojenih glasova
Zoran Milanović	49.09 %	797.938
Dragan Primorac	19.35 %	314.663
Marija Selak Raspudić	9.25 %	150.435
Ivana Kekin	8.89 %	144.533
Tomislav Jonjić	5.09 %	82.787
Miro Bulj	3.82 %	62.127
Branka Lozo	2.41 %	39.321
Niko Tokić Kartelo	0.88 %	14.409

s državljanstvom Hrvatske imaju to pravo, još od sredine 2000-ih sve do danas. On je obrazložio podršku ove stranke HDZ-u time što »kao demokršćanska partija hrvatske zajednice u Srbiji« podržavaju njima ideološki srodnu stranku i kao stranku koja je pridonijela unaprijeđenju položaja Hrvata u Srbiji.

»Podržali smo nama sestrinsku stranku HDZ koja pripada Europskoj pučkoj partiji, kao dio onih političkih snaga kojima su u središtu demokršćanske vrijednosti. U tom smislu naše je opredjeljenje ideološki ispravno, a s druge strane vidjeli smo i u pozivu građanima koji su državljani Hrvatske u našem članstvu da želimo uzvratiti gestom podrške kandidatu one partije koja je uveliko pridonijela da se naš politički položaj, naša pozicija u društvu u Srbiji unaprijedi, da koristimo i veća politička i materijalno-financijska sredstva kada je u pitanju artikuliranje interesa, i u tom kontekstu i ideološki i pragmatiski mi smo odgovorili na izazove pred kojima smo bili. I nastaviti ćemo isto tako«, kazao je Žigmanov.

Predsjednica HNV-a Jasna Vojnić rekla je:

»Hrvati u Srbiji na ovim su izborima pokazali veću aktivnost, zreliju odgovornost i želju da se uspinjemo i na ljestvici političke snage naše zajednice. Budući da je broj glasova odraz nekoliko čimbenika, na ovim izborima on je slijedio predviđeni pozitivan trend. Povećana potpora Hrvatske našoj zajednici učinila je da broj glasova bude veći nego na prethodnim predsjedničkim izborima. Samo dva glasačka mjesta u cijeloj Srbiji, i činjenica da morate potrošiti četiri sata na odlazak i dolazak s glasačkog mjesta učinila je da motivacija onih koji imaju domovnicu rapidno opadne. Duga i komplicirana procedura oko dobivanja hrvatskog državljanstva te kontinuiran višedesetljetni izostanak direktnih poticaja pripadnicima našeg naroda učinio je da veliki broj pripadnika zajednice nema niti pravo dati svoj glas. Zaključno, zadovoljni smo glasanjem naše zajednice za izbore u Hrvatskoj, jer pozitivan trend se pojavio, a s njim i mjerljivi dokazi da sve ono što smo činili godinama unazad uistinu ima smisla«.

S druge strane, Vojnić je na sam dan izbora naglasila kako se zaista moraju stvoriti bolji uvjeti za glasanje, da se domovnice moraju rješavati brže od 4-5 godina koliko se sada čeka, da se mora povećati broj glasačkih mjesta.

»Mi imamo dva glasačka mjesta, a u BiH ima 44. I zbog toga je možda i nerazmjern broj glasača. Dakle, ima nekoliko faktora i mi moramo učiniti svoje, a Hrvatska mora isto učiniti svoje. Budući da mi računamo na Hrvatsku, moramo pokazati i da Hrvatska može računati na nas«, poručila je.

U pogledu klime u kojoj se događaju izbori Vojnić je rekla da se trenutno zaista stvara negativna medijska klima, ali

kako misli »da trebamo biti toliko već politički i odgovorni i svjesni i politički pismeni da znamo da su to zapravo samo mehanizmi koji skreću pažnju s nekih važnih tema«.

»Ne smijemo se i ne trebamo osvrutati na to, trebamo znati da svoje pravo iskoristimo i da ćemo na osnovu toga uživati i neke povlastice i moramo se kao građani toliko postaviti odgovorno da možemo proniknuti u namjeru svih tih medijskih negativnih događanja. Potičem Hrvate da tu klimu, koja se umjetno stvara i koja ne postoji među našim narodom generalno, prevladamo i iskoristimo svoje pravo i dobijemo sve veću podršku Hrvatske«, rekla je Vojnić.

Politički komentatori o izborima

Premda su iz HDZ-a poručili kako je drugi krug nova utakmica i vjeruju da se glasovi od centra prema desno koji su se disperzirali na više kandidata sada mogu usmjeriti na njihovog kandidata, politolozi u Hrvatskoj skeptični su u pogledu eventualnog preokreta rezultata izbora u drugom krugu. Politolog **Berto Šalaj** s Fakulteta političkih znanosti

rekao je da su rezultati očekivani, ali da je poprilično neočekivana tako velika razlika između dva kandidata – preko 400.000 glasova više za Zorana Milanovića.

»S te strane ovo je jasna pobjeda Zorana Milanovića – manje SDP-a, više Zorana Milanovića prije svega – i poraz Dragana Primorca, ali i HDZ-a i Andreja Plenkovića. Za mene bi bilo jedno veliko čudo da Dragan Primorac uspije preokrenuti ovaj rezultat«, rekao je Šalaj.

Pojasnio je da je HDZ najsnažnija i najorganiziranija hrvatska stranka, ali da su na ovim izborima teško mobilizirali svoje lojalno biračko tijelo i da niti jedan kandidat HDZ-a ne bi imao šanse protiv Milanovića.

Politolog Jakov Žižić s Hrvatskog katoličkog sveučilišta pak je rekao da je jako teško očekivati promjenu nakon ovakve razlike, iako bi bilo neodgovorno reći da je gotovo. Žižić je rekao kako se Primorac pokazao kao jako slab kandidat HDZ-a i da je sigurno bilo boljih izbora za HDZ-ovog predsjedničkog kandidata kao na primjer ministar obrane **Ivan Anušić**, koji bi po njegovom mišljenju ostvario bolji rezultat i više mobilizirao HDZ-ovo biračko tijelo, ali da se premijer i čelnik HDZ-a Andrej Plenković odlučio za nešto što mu je prilično komotno i što mu neće ugroziti položaj unutar stranke.

Šalaj je rekao da HDZ-u i Plenkoviću nije bilo jednostavno izabrati kandidata, istaknuvši da od 2000. godine kandidat iz opcije koja obnaša vlast na nacionalnoj razini nikad nije pobijedio na predsjedničkim izborima.

J. D.

Održana sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

Udrugama 8,2 milijuna dinara, Marinko Katić novi predsjednik IO HNV-a

Udrugama će biti raspoređeno 8,2 milijuna dinara sredstava od hrvatskih županija. Novi predsjednik IO-a Marinko Katić u svom programu rada između ostalog istaknuo je rad na terenu i bolji kontakt i suradnju HNV-a i udruga

Na sjednici Hrvatskog nacionalnog vijeća, koja je održana 29. prosinca, usvojena je Odluka o raspodjeli sredstava hrvatskim udrugama. Udruge će do kraja ove godine dobiti 8,2 milijuna dinara, a sredstva su osigurana iz potpore hrvatskih županija. Do kraja godine novac će biti uplaćen, a potporu su dobile 32 udruge. Nakon ostavke predsjednice Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Karoline Bašić** za novog predsjednika izabran je **Marinko Katić**.

Novi kriteriji za udruge

Sredstva za udruge u odnosu na prošlu godinu povećana su s tri na 8,2 milijuna, a ove godine nisu dodijeljena putem natječaja već na osnovu kriterija koji su definirani nakon višemjesečne analize.

Govoreći o kriterijima predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** kazala je da se vrjednovao svakodnevni rad, broj manifestacija, broj sekcija, broj članova, aktivnosti, afirmativne mjere, što znači da je malo više bodova dobila po

jedna udruga u Srijemu, Podunavlju i Banatu, izvrsnost, brend, angažirane osobe.

»Bez obzira na to što su sredstva raspodijeljena po ovim kriterijima otvoreni smo za diskusiju za narednu godinu«, kazala je Vojnić.

Predsjednik Odbora za kulturu **Denis Lipozenčić** kazao je da je cilj da udruge više rade s djecom, povećaju broj članova, da imaju više nastupa u lokalnoj sredini.

»Ova sredstva predviđena su za udruge koje imaju svakodnevni rad, da mogu plaćati tekuće troškove, kadrovski se osnažiti«, kazao je Lipozenčić.

Vijećnik **Josip Bako** upitao je na koji način je određen minimalni iznos i s obzirom na to da je dio udruga ostao ispod crte, po kojim kriterijima je odlučeno da neke udruge ne dobiju sredstva.

»Bili smo na stajalištu da osam milijuna dinara podijelimo na manje udruge, koje će tako dobiti značajnija sredstva za rad, onima koji bi dobili 20.000-30.000 dinara to ne bi ništa značilo za neke značajnije projekte«, objasnila je Vojnić.

Vijećnik **Lazar Cvijin** kazao je da HNV ne može kompenzirati to što udruge ne sudjeluju na natječajima.

»Najpoštenije bi bilo da udruge dostave svoj proračun i da obrazlože za što im nedostaje više sredstava«, ukazao je on.

Ljubica Vuković Dulić imala je primjedbu na to što kriteriji po kojima je novac raspoređen nisu dostavljeni ni udrugama ni vijećnicima.

Na sjednici HNV-a prvo je, uz dva glasa protiv, usvojena Odluka da se iznos od osam milijuna dinara poveća na 8,2 milijuna, a dodatnih 200.000 dinara bit će dodano HKUD-u **Vladimir Nazor** iz Sombora. Također uz dva glasa protiv usvojena je odluka o raspodjeli sredstava.

Najviše je dobio HKC *Bunjevačko kolo* 988.235, UBH *Dužijanica* 670.588, Udruga hrvatske mladeži u Vojvodini *Krov* 576.470, koliko je dobila i Udruga *Naša djeca*. Najniži dodijeljeni iznosi su 82.352 dinara.

Potpora vijećnika

Nakon ostavke predsjednice Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Karoline Bašić** za novog predsjednika postavljen je **Marinko Katić**.

Predsjednica HNV-a **Vojnić** kazala je da je u protekle dvije godine Bašićeva »sjajno vodila IO«.

»Nakon mog odlaska u Sabor morala je preuzeti veliki dio funkcioniranja Hrvatskog nacionalnog vijeća. Uredila je dokumentaciju, projekti su svi bili pod konac, koordinirala je sa svim udrugama tijekom realizacije i pravdanja projekata, na najvišoj razini vodila je sastanke, na najvišoj razini bila je i prezentacija HNV-a i njeni istupi u javnosti, bila je vrhunski menadžer. U ovom momentu odluka je da je trenutačno u našoj zajednici jedan veći izazov, gdje je potrebna njena stručnost, znanje i posvećenost. To je TV studio *Matica*. Da bi studio funkcionirao, potrebne su osobe koje to zaista znaju voditi. **Karolina**, koja je deset godina radila u medijima, osoba je koja može na noge staviti TV studio. Nama je vidljivost prijeko potrebna. Iz tog razloga ona je dala ostavku na mjesto predsjednice IO, a UO *Hrvatske riječi* imenovao ju je za v. d. ravnateljice«, kazala je **Vojnić**.

Obrazlažući prijedlog za imenovanje **Marinka Katića** na dužnost predsjednika IO-a kazala je da je u proteklih godinu dana Katić u Vijeću vodio sve kapitalne projekte, operativne stvari u Uredu, da ima menadžerske sposobnosti.

Prije glasovanja Katić je izložio svoj program rada. Kako je kazao, plan mu je pojačati rad na terenu i komunikaciju s udrugama, kakao bi se stvorilo veće povjerenje između udruga i HNV-a.

»Dužnost za koju sam predložen vidim kao menadžerski posao. Mnogo kapitalnih projekata nas čeka. Moje

viđenje je da za svako područje trebamo praviti radne grupe, timove koji u svakom momentu trebaju raditi transparentno«, kazao je Katić.

Najveći izazov bit će kapitalni projekti, ali i kadrovsko jačanje.

»Treba početi razmišljati o politički pismenim ljudima, vidljivosti, stručnjacima za financije i prava. Rad s udrugama gotovo je važan kao i kapitalni projekti. Mogu obećati da ću raditi na uspostavljanju mnogo većeg povjerenja između HNV-a i udruga. Običi ću sve udruge kako bih se upoznao s njihovim problemima i bit ću im 24 sata dostupan. Što se tiče financija, one moraju biti savršene i transparentne«, kazao je Katić i dodao da će kao predsjednik IO-a raditi i na privlačenju ljudi koji nisu uključeni u zajednicu.

Lazar Cvijin kazao je da će Katića podržati svim snagama i da je uvjeren da će sve što je iznio u svom programu i realizirati. Vijećnica **Nevena Baštovanović** kazala je da

će nakon odsustva predsjednice koja je saborska zastupnica i predsjednik IO-a biti dva-tri dana u *Matici*.

»Mislim da na tim dužnostima moramo imati ljude koji su ovdje, kako se ne bi događali propusti. Posao IO-a nije samo menadžerski posao. Predsjednik IO-a je drugi čovjek naše zajednice. Poštujem **Marinka Katića**, ali mislim da nije najbolji izbor za ovu poziciju«, kazala je **Baštovanović**.

Miroslav Kujundžić podržao je prijedlog za imenovanje **Marinka Katića** riječima da se dokazao u svom dosadašnjem radu i nema mjesta sumnjama je li on prava osoba za tu dužnost.

Za imenovanje Katića na dužnost predsjednika IO-a glasovalo je 15 vijećnika, dok su tri bila uzdržana.

Z. V.

Goran Kaurić, upravitelj Zaklade *Spomen-dom bana Josipa Jelačića* u Petrovaradinu

Do konca ove godine kuća bana Jelačića bit će u funkciji

Očekujem da ćemo u suradnji s predsjednicom HNV-a Jasnom Vojnić obaviti razgovore s predsjednicom Pokrajinske vlade Majom Gojković, kojoj ćemo ukazati na potrebu da se kuća bana Jelačića završi

Na telefonskoj sjednici Hrvatskog nacionalnog vijeća, održanoj 21. listopada, **Goran Kaurić** imenovan je za upravitelja Zaklade *Spomen-dom bana Josipa Jelačića*. Zakladom je upravljao od 12. siječnja 2021. arhitekt i urbanist dr. sc. **Darko Polić**, koji je na tu dužnost podnio ostavku. Zaklada je osnovana 24. ožujka 2020. godine, s ciljem očuvanja, njegovanja i prezentiranja suvremene i tradicijske kulture Hrvata iz Petrovaradina, te promicanja i unaprjeđivanja znanosti, obrazovanja i kulturnih udruga hrvatske nacionalne manjine, kao druga po redu od triju fondacija koje je osnovao HNV i nalazi se u rodnoj kući bana **Josipa Jelačića** u Petrovaradinu.

Kakva je bila situacija kada ste preuzeli dužnost upravitelja Zaklade bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu?

Po preuzimanju dužnosti upravitelja Zaklade *bana Josipa Jelačića* skupa s prethodnim upraviteljem Darkom Polićem proveli smo primopredaju Zaklade. Što se tiče radova na samoj kući, oni su jednim dijelom završeni, prije svega grubo građevinski radovi koje je kao nadzor provodio Zavod za zaštitu spomenika kulture Grada Novog Sada. Možemo reći da tempo radova nije bio zadovoljavajući i da ćemo svakako u razdoblju koje je ispred nas skupa s Hrvatskim nacionalnim vijećem sigurno ubrzati radove i potruditi se da do konca ove godine kuća bana Jelačića bude u funkciji.

Znači, bit će završena u potpunosti i izvana i iznutra?

Izvana je završeno, vanjski radovi su gotovi, ali unutarnji radovi, naročito kada su podrumске prostorije u pitanju, moraju se raditi u dosta ozbiljnim građevinskim radovima.

I kako će to biti financirano?

Očekujem da ćemo u suradnji s predsjednicom HNV-a **Jasnom Vojnić** obaviti razgovore s predsjednicom Pokrajinske vlade **Majom Gojković**, kojoj ćemo ukazati na potrebu da se kuća bana Jelačića završi. Moram podsjetiti da je prilikom susreta predsjednika Srbije **Aleksandra Vučića** i tada predsjednice Hrvatske **Kolinde Grabar**

Kitarović dogovoreno, među ostalim, da Srbija financira taj dio radova oko završetka Spomen doma *bana Josipa Jelačića* i naša očekivanja idu u tom smjeru. Svakako ćemo razmatrati i druge opcije. Kuća se mora završiti, to je jedna od matica o kojima govorimo i Petrovaradin je za hrvatsku zajednicu povijesno bitno mjesto. Ići ćemo dakle u dva smjera i ja sam optimist – završit ćemo to do konca godine.

Kakvi se programi planiraju u Spomen-domu bana Josipa Jelačića?

Što se programa tiče, samo će se nužne manifestacije i programi održavati u Spomen domu, jer kao što sam rekao, on nije završen u potpunosti. Tako da nećemo ići za sada na pravljenje programa manifestacija, nisu se još stekli uvjeti, i samo ćemo one programe i manifestacije koje su od iznimne važnosti za zajednicu održavati u kući i to će ipak biti na manjoj razini. Vrlo brzo očekujem da se

pojave i majstori i početak će radovi tako da za taj dio još ne mogu reći i ponuditi neki program i sadržaje. U svakom slučaju, kada se završe radovi, siguran sam da će to biti jedna predivna matica koja će u pravom smislu oslikavati rad hrvatske zajednice u Vojvodini i Srbiji.

A hoće li onda Zaklada imati i svoje programe ili će se samo baviti završavanjem svih tih radova i održavanjem Spomen doma bana Josipa Jelačića?

Zaklada će imati i svoje programe, ali će biti i otvorena za sve hrvatske udruge koje djeluju na ovim prostorima, naravno i u suradnji s državnim institucijama i svim drugim udrugama koje njeguju običaje zajednica koje žive na tim prostorima, ne samo hrvatske zajednice. Naime, nama nije cilj da otvaranjem Zaklade mi budemo zatvoreni za društvo, već upravo suprotno. I svim drugim subjek-

Sad prvo što žele vidjeti je kuća bana Josipa Jelačića. Međutim, to nije samo kuća. Kada dođu kod nas u Petrovaradin, mi želimo da se oni zadrže, da odu s dojmovima koji će biti prelijepi, tako da planiramo u suradnji sa Srijemskom biskupijom otvoriti i crkvu svetog Jurja za posjetitelje, a tu je i Špilerova kuća... Tako da ima puno sadržaja u Petrovaradinu koji su zanimljivi i koji mogu u perspektivi ponuditi jedan višesatni program. Da ne govorimo o tvrđavi, o njenim lagumima, sve su to dijelovi Petrovaradina u koje su Hrvati ugradili svoje živote. Nije to samo ban Josip Jelačić, već je tu i niz Hrvata koji su ostavili svoje tragove. Osim toga, u Petrovaradinu i dalje živi veliki broj Hrvata koji se raduju i očekuju da Zaklada *ban Josip Jelačić* proradi i da se u punom kapacitetu mogu ponositi s njim.

Kako će se financirati dalji rad i programi Zaklade?

Nama je osnivač HNV i u suradnji s njima mi planiramo financiranje, ali svakako ćemo ići i ka projektima. Nastojat ćemo biti samoodrživi, da se ne oslanjamo samo na osnivača za financiranje. Moj plan je da po otvorenju Zaklada u suštini bude samoodrživa kada su financije u pitanju.

Hoće li Zaklada ili Spomenom imati uposlenih ljudi?

Planovi će biti u ovisnosti od potreba. Vidjet ćemo. Rano je još da o tome pričamo, svakako imamo ambiciozne planove i smatram da će to biti jedna od matica kojom ćemo se ponositi.

Ali svakako Zaklada ne može raditi samo na volonterskoj osnovi.

Pa u prvom koraku volonterizma mora biti, jer mi kao pripadnici hrvatske zajednice imamo tu obavezu da damo i dio sebe i na nekoj volonterskoj osnovi, ali će vrijeme pokazati i potrebe.

Ali svakako da su za tako ambiciozne projekte i razvi-

janje i turističke ponude potrebni i ljudi koji će biti i plaćeni bar po projektima ako ne stalno uposleni?

Slažem se kada je u pitanju projektno financiranje. U svakom slučaju, nastojat ćemo biti samoodrživi i funkcionalni tako da će tu trebati u nekim koracima u budućnosti ljudi koji će morati i profesionalno to raditi. Ali za sada smo koncentrirani na to da se kuća građevinski osposobi i završi, a onda ćemo praviti planove i za dalje. Vidjet ćemo do kraja godine koje su naše realne potrebe, imat ćemo tada i presjek aktivnosti pa ćemo planirati dalje.

J. D.

tima koji žele surađivati sigurno ćemo biti na usluzi jer smisao zaklade je ne samo da promovira povijest hrvatske zajednice, već da upravo kroz suradnju pravi programe koji će biti zanimljivi i koji će na jedan indirektan način u široj javnosti promovirati hrvatsku zajednicu u Vojvodini i Srbiji. Njenu povijest koja je duga, koja je bogata. Već i samo saznanje da je u toj kući u Petrovaradinu rođen ban Josip Jelačić govori o tome da je ta povijest izuzetno duga i imamo i ta razmišljanja da razvijamo ponude i u turističkom smislu jer je Petrovaradin zanimljiv i za veliki broj gostiju koji dolaze iz Hrvatske, koji kada dođu u Novi

Tomislav Žigmanov, ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog u Vladi Republike Srbije i predsjednik DSHV-a

Gradimo mostove, ne zidove

Naravno, nitko nije nikada govorio da su činom mogega izbora i spomenuta postignuća riješeni svi izazovi i problemi s kojima se Hrvati u Vojvodini suočavaju, ali da smo dobili nanovo veliku povijesnu priliku i da je koristimo na naše dobro, nitko pri zdravoj političkoj pameti ne može osporiti!

Intervju vodila: Zlata Vasiljević

Srbija je 2. svibnja prošle godine dobila Vladu koju vodi premijer **Miloš Vučević**. Dio te Vlade je i predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**, koji je tako i nakon parlamentarnih izbora u Srbiji zadržao poziciju ministra. Prije toga je od 2022. do 2024. godine u Vladi premijerke **Ane Brnabić** također obnašao dužnost ministra za ljudska i manjinska prava. U intervjuu za *Hrvatsku riječ* Žigmanov odgovara na pitanja o svom ministarskom radu i radu DSHV-a.

► **Prihvatili ste poziv da ostanete u Vladi Republike Srbije. Zašto?**

A zašto ne bih prihvatio? Zar je bilo većeg pozitivnog čina u politici priznanja za hrvatsku zajednicu? Zar nije bilo brojnih dobrobiti od prvog mog »ministrowanja«? Zar nije naglo skinjena stigma »neprijatelja« spram nas Hrvata te je naglo počela kopniti? Zar nije raskrinkano rašireno uvjerenje da Hrvati nisu sposobni i ne žele voditi državotvorne politike? Zar nije sve pridonijelo relaksiranijem položaju Hrvata u Srbiji, što je onda potvrđeno kroz veliki uspjeh na lokalnim izborima u lipnju prošle godine? Zar nije naša politička relevantnost koja je priznata pridonijela da nas i drugi na taj način percipiraju te dobijemo onda prvi puta u povijesti i saborskog zastupnika u osobi **Jasne Vojnić**? Zar nije moj izbor pridonio novom valu otopljanja odnosa između dviju država?... Zar nije sve spomenuto, a pozitivno trebalo onda nastaviti i kroz drugi mandat? Bio je to, i više je nego razumljivo, logični odgovor na pruženu ruku **Aleksandra Vučića**, to jest

FOTO: Vlada RS

mandatara Miloša Vučevića! Naravno, nitko nije nikada govorio da su činom mogega izbora i spomenuta postignuća riješeni svi izazovi i problemi s kojima se Hrvati u Vojvodini suočavaju, ali da smo dobili nanovo veliku povijesnu priliku i da je koristimo na naše dobro, nitko pri zdravoj političkoj pameti ne može osporiti!

► **Djelokrug rada Ministarstva koje vodite je širok. Jedno od područja jeste i zaštita prava nacionalnih manjina. Što su u tom području problemi koje treba rješavati? Što ste uspjeli uraditi?**

Ratificirani su svi ključni međunarodni dokumenti još 2000., ustavne garancije i zakonodavni okvir rijetko se dovode u pitanje, postoji visok stupanj i kvaliteta ostvarivanja manjinskih prava (istina, ovo ne vrijedi za sve nacionalne zajednice jednako!), funkcionira primjeren institu-

cionalni okvir za manjinska samoupravna tijela, narasle su politike integracije nacionalnih manjina u društvo, a i politikom pozitivnog priznanja i afirmacije multikulturnih vrijednosti možemo biti zadovoljni. To su ocjene i svih relevantnih međunarodnih organizacija. No, izazova još uvijek ima: dosljednija primjena zakonskih normi, razvijanje politike financiranja potreba manjinskih zajednica, izjednačavanje opsega i kvalitete ostvarivanja manjinskih prava za tzv. nove nacionalne manjine u odnosu na tradicionalne, efikasnije sudjelovanje u procesima donošenja odluka, osobito na lokalnom nivou, razmjerna zastupljenost u tijelima javne uprave... Već samo navođenje ovih izazova od mene kao ministra nedvojbeno kazuje da unutar izvršnog dijela vlasti postoji ne samo svijest o tome već i namjera da se navedeni problemi sustavno riješe. Ono što smatram mojim osobnim postignućem jest da smo nakon desetak godina uvećali financiranje rada nacionalnih vijeća za više od 17 %, da imamo proaktivni i dijaloški odnos s nacionalnim vijećima svih nacionalnih manjina, da su ove teme daleko vidljivije u prostoru javnosti, da smo međusektorsku suradnju unaprijedili i riješili, npr. pitanje udžbenika za obrazovanje na manjinskim jezicima, da je komunikacija i politika priznanja nacionalnih manjina na većem stupnju i da je razvijena praksa u borbi protiv govora mržnje i netolerancije. Nekome se to može činiti malo, no ja sam time posve zadovoljan.

► **Zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina u državnim tijelima i dalje je otvoreno. Ide li se tu ka nekom rješenju?**

Postoji svijest o ovome problemu unutar vladajućih struktura te su započeti razgovori kako da se ovo pitanje sustavno počne rješavati. Bilježimo pomake, prije svega u natječajima Ministarstva unutarnjih poslova za zapošljavanje u multietničkim sredinama, jer se iskazuje i potreba da budu primljeni i pripadnici nacionalnih manjina, što zna pratiti i određene kampanje za ohrabrivanje pripadnika nacionalnih manjina da se javljaju na takve natječaje. Na koncu, ali ne i najmanje važno, vode se otvoreni razgovori s ključnim tijelima javne uprave o načinu prikupljanja etnosenzitivnih podataka kada je riječ o onima koji su zaposleni radi dobivanja cjelovite i točne slike o broju zaposlenih i pripadnika nacionalnih manjina.

► **Akcijski plan za manjine još nije usvojen. Nacrt je bio pripremljen u vrijeme ministrice Gordane Čomić, ali je tu sve i stalo. Što su prepreke da se nastavi dalje raditi na tom dokumentu?**

U pravu ste – 2022. godine je sačinjen Nacrt akcijskog plana, koji se najviše temelji na preporukama iz Četvrtog mišljenja Savjetodavnog komiteta Vijeća Europe za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina. U međuvremenu je, istina bez formalnog usvajanja Akcijskog plana, realiziran jedan broj aktivnosti iz preporuka Savjetodavnog komiteta, pa isti mora pretrpjeti značajne izmjene, u smislu da neke od predviđenih aktivnosti trebaju biti zamijenjene novim, što za posljedicu onda ima i izmjene predviđenih ciljeva, mjera i rokova za njihovu realizaciju. S druge strane, u sklopu monitoringa nad provođenjem

Okvirne konvencije, izaslanstvo Savjetodavnog komiteta posjetilo je Srbiju koncem lipnja s ciljem dobijanja objektivne slike o ostvarivanju obveza iz Okvirne konvencije te izradilo Nacrt Petog mišljenja o njezinom provođenju u Srbiji, koji je prije mjesec dana dostavljen vlastima Srbije. Ovaj dokument sadrži i nove preporuke, koje trebaju biti osnov za kreiranje aktivnosti i mjera u novom Akcijskom planu. Dakle, intenzivno se radi, slijedi nam finalizacija teksta Akcijskog plana, a ovaj će proces, kao i do sada, biti visoko uključiv za predstavnike mjerodavnih tijela državne uprave, nacionalnih vijeća nacionalnih manjina i organizacija civilnog društva.

► **DSHV nije u koaliciji s naprednjacima, ali podupire vlast od republičke do pokrajinske razine. Nevena Baštovanović je postavljena na dužnost v. d. pomoćnice pokrajinske tajnice za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama, dr. sc. Mladen Petreš postavljen je za vršitelja dužnosti pomoćnika pokrajinskog tajnika za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo. Time je nastavljena praksa iz prethodnog saziva pokrajinske Vlade. Zašto su važna ova postavljenja?**

S jedne strane, na taj način se zaokružila vertikalna struktura sudjelovanja u vlasti predstavnika DSHV-a – Republika, Pokrajina i lokalna razina, a s druge strane otvara se mogućnost ne samo veće institucionalne podrške za projekte i inicijative hrvatske zajednice, čime se ne unaprjeđuje samo naš društveni položaj, već smo kao stranka u prilici utjecati i na oblikovanje ukupnih politika u spomenutim područjima. Naravno, kroz oba načina očituje se utjecaj političkih predstavnika hrvatske zajednice na šire društvene procese.

► **Na lokalnim izborima koji su održani u lipnju DSHV je sudjelovao na izborima u Subotici i Somboru. Jeste li zadovoljni osvojenim brojem zastupničkih mjesta?**

S obzirom na sve (ne)uvjete, i više smo nego zadovoljni! Izašli smo samostalno u Somboru prvi puta u povijesti, a u Subotici kao vodeća stranka s partnerima iz Stranke pravde i pomirenja i u obje smo dobili najveći broj glasova u nekoliko posljednjih izbornih ciklusa. Na izborima za Skupštinu grada Subotice naša lista dobila je 2.182 glasa ili 4,32 % birača i osvojila tri vijećnička mandata u lokalnoj skupštini, a na području grada Sombora lista DSHV je dobila povjerenje 735 birača ili 2,37 % ukupnog broja glasača te u Skupštini grada Sombora imamo dva vijećnika. I nakon održanih izbora rekli smo da ostvareni rezultat smatramo izvrsnim, jer su se izbori odvijali u složenom društvenom kontekstu, s brojnim izazovima u političkom polju, nejednakim predizbornim pozicijama, skromnim materijalno-financijskim i inim resursima za djelovanje, nedovoljnom medijskom vidljivošću... No, dobra izborna platforma, kvalitetni kadrovi na listama, na kojima su bili zastupljeni osim članova DSHV-a i predstavnici hrvatskih kulturnih udruga te ugledni pojedinci iz svih područja i mjesta u kojima Hrvati žive, dosadašnji ostvareni rezultati i uopće prepoznatljivost DSHV-a u hrvatskome birač-

kom tijelu, kontinuirana podrška Hrvatske demokratske zajednice i njezinog predsjednika **Andreja Plenkovića**, do sada najbogatija, najraznovrsnija i najbolja kampanja, uz brojnu mrežu zagovaratelja, veliki broj mladih koji su vodili gotovo sve izborne radnje, spomenute su manjkavosti posve uspješno nadomjestili i ostvarili zacrtane ciljeve – osvajanje vijećničkih mjesta. Na taj način, politički adekvatno institucionalno situirani, sigurni smo da će autentični predstavnici Hrvata biti u prilici artikulirati interese i potrebe zajednice čije su povjerenje zadobili te kao integralni dio lokalnih struktura vlasti pridonijeti razvoju ne samo Sombora i Subotice, nego i područja na kojima Hrvati žive te samih lokalnih hrvatskih zajednica.

► **U Somboru je DSHV dobio mjesto pomoćnika gradonačelnika, čini se u Subotici ti pregovori idu mnogo teže.**

Na žalost, u pravu ste, no razlozi za tako što nisu u odgovornosti DSHV-a. Oni još uvijek nisu okončani, no vjerujemo da ćemo i to riješiti na pozitivni način u skorije vrijeme.

► **Je li se moglo osim Sombora i Subotice izaći na izbore i u nekim drugim lokalnim sredinama? Zašto nije?**

To su više pitanja za vodeće ljude DSHV-a u tim lokalnim zajednicama. Osobno vjerujem da DSHV ima, barem kada je u pitanju broj Hrvata, potencijal da samostalno sudjeluje na izborima u općinama Apatin i Bač i, vjerojatno, Gradu Novom Sadu. Isto sam pokušao artikulirati u razgovorima s tamošnjim mjesnim prvacima, no nisam uspio u tome naumu. Znate, unutar DSHV-a njegujemo kulturu poštivanja stavova struktura u lokalnim zajednicama, bez obzira na moguća neslaganja! S jedne strane, registrirali smo čvrsta nastojanja pojedinih stranaka i koalicija da se tako što ne dogodi, a s druge strane nekad, i to moramo reći, manjka spremnosti za takvim angažmanom unutar našeg članstva i lokalnih lidera. Jer, ljudi vole više poziciju komoditeta, pa makar ona sa sobom donosila puno više nedostataka i manjkavosti, nego se izlagati rizicima i većoj angažiranosti, koja zna računati i s neugodnostima.

► **Jedan od pomaka napravljen u Somboru je konačno isticanje zastava hrvatske nacionalne manjine na praznike zajednice. Može li se nakon suradnje sa SNS-om govoriti i o nekim drugim vidljivim pomacima u drugim sredinama?**

To je za nas bila važna ne samo simbolična gesta, nego djelatni korak koji je pozitivno odgovorio na početak primjene zakonske norme. A naravno da i u drugim sredinama bilježimo, za nas itekako važne, pomake. U Baču je osnažena participacija u procesu donošenja odluka i značajnije su povećana izdvajanja financijskih sredstava za potrebe hrvatskih kulturnih udruga i tamošnje Katoličke crkve. U Somboru se razgovaralo o rješavanju određenih komunalnih potreba naselja u kojima u značajnijem broju žive Hrvati te o potrebi upošljavanja u ustanovama čiji je osnivač Grad. U Subotici je dogovoren model suradnje na planu prekograničnog projekta za trajno rješavanje vodoopskrbe u Mirgešu te

u Donjem i Gornjem Tavankutu. Za početak držimo za dovoljnim!

► **Prošlo je 20 godina od potpisivanja u Beogradu Sporazuma o zaštiti prava srpske i crnogorske manjine u Hrvatskoj i hrvatske manjine u Srbiji i Crnoj Gori. Ni poslije 20 godina Srbija članak 9. iz tog sporazuma, a koji se tiče političkog zastupanja ne pošti-va. Kakva je daljnja sudbina tog Sporazuma?**

To je pitanje za strane ugovornice – vlade Srbije i Hrvatske. Naime, nacionalne manjine – Hrvati u Srbiji i Srbi u Hrvatskoj – su objekti dogovora i one instance spram kojih se propisuju i garantiraju određena prava, prije svega iz domene manjinskih prava, to jest kulturne autonomije, država potpisnica. Među njima je i pitanje zajamčenih mandata u predstavničkim tijelima na svim razinama te u izvršnom segmentu vlasti na lokalnoj, spomenuti članak 9. koji u Srbiji nije uveden u domaće izbornu zakonodavstvo, to jest ne primjenjuje se. Glede pitanja o sudbini ovoga Sporazuma, može se reći da je njegova primjena stalno u fokusu međudržavnih razgovora te da se čine naponi da se i institut koji prati njegovu primjenu – međuvladin Mješoviti odbor, stavi u funkciju. O svemu tome je bilo riječi i tijekom ljetosnjeg susreta dvojice ministara vanjskih poslova u Novom Sadu **Marka Đurića** i **Gordana Grlića Radmana**. Dakle, za vjerovati je da će uloga međudržavnog Sporazuma u unapređenju društvenog položaja ove dvije nacionalne manjine i dalje biti ne samo tema u razgovorima predstavnika vlasti dviju država, nego će se nastaviti raditi i na njegovoj dosljednoj i cjelovitij primjeni.

► **Odnosi Srbije i Hrvatske toliko su krhki i čini se da se koristi svaka prilika da se još dodatno destabiliziraju. Mogu li se uopće graditi dobrosusjedski odnosi?**

Da budemo jasni – veoma teško! No, to nisu niti narativi niti politike koje u DSHV-u kreiramo i provodimo kada su u pitanju odnosi između dviju država i dva naroda. Riječju, u tako čemu do sada nismo niti kanimo sudjelovati! Naša su, nadam se, polazišta ovdje već poznata – međudržavna suradnja ne smije imati alternativu, ona se mora odvijati kontinuirano u primjerenom institucionalnom okviru, zapreke tomu ne smiju dolaziti iz struktura vlasti, jedini cilj mora biti da se otvorena pitanja rješavaju, i to na načelima dobrosusjedstva, pozitivnih međunarodnih praksi i uz participativnost kako hrvatske zajednice u Srbiji tako i srpske zajednice u Hrvatskoj. Istina, svojim djelovanjem DSHV iskazuje u domenama svojih nevelikih moći stalno nemirenje sa situacijom kakvu ste opisali, ali isto tako dajemo i važne prinose, ne čekajući prekriženih ruku dan da odnosi između dvije države budu na razini odnosa između hrvatske i srpske zajednice.

► **DSHV je pomogao da tavankutska zadruga Voćko uspostavi suradnju s Podravkom. Hoće li stranka i dalje nastaviti rad na gospodarskom povezivanju?**

Inicirali smo, posredovali u ostvarivanju kontakata s upravom *Podravke*, na čelu s **Martinom Dalić** i njezinim suradnikom **Davorom Dokom**, te sudjelovali u povezivanju i prvim razgovorima ove pionirske no više nego

uspješne okončane suradnje u protekloj godini. Zadruga je izvezla više od 120 tona industrijske šljive i 582 tona paprike i svi su – i prodavači i kupci – bili na koncu zadovoljni, a onda, naravno, i mi iz DSHV-a. Ne samo zbog toga jasno je da ćemo i dalje raditi na ovome planu – prostora itekako ima i glede proširenja i povećanja suradnje s *Podravkom*, ali i u drugim područjima gospodarstva, napose u poljoprivredi.

► **U tijeku je četvrti natječaj za programe prekogranične suradnje koji financira Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Republike Hrvatske. Bili ste uključeni kada se osmišljavao i dogovarao ovakav vid potpore. Jeste li zadovoljni kako su udruge, župe, hrvatske institucije iskoristile sredstva i time što su ona u odnosu na prve dvije godine utrošena?**

Inicijativa je dolazila od DSHV-a i imala je za cilj da se prošire financijske linije i uvećaju dostupna sredstva iz Hrvatske za potrebe ovdašnje hrvatske zajednice. Snažno ju je unutar političkog sistema Hrvatske artikulirao i za ideju se odlučno zauzeo tadašnji župan Osječko-baranjske županije **Ivan Anušić**, uz isto tako veliki otpor, prije svega ljudi iz Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i ovdašnjih diplomatskih ispostava. Sam model za podršku ponudila je tadašnja ministrica **Nataša Tramišak** sa svojim suradnicima **Stellom Arneri** i **Mislavom Kovačom**, a u razvoju programa od samoga početka sa strane DSHV-a ključnu je ulogu imao **Srđan Vezmar**. Osob-

no, držim kako je program o kojemu je riječ, ne samo zbog toga što je financijski najizdašniji, zacijelo najuspješniji program podrške hrvatskoj zajednici koji ima Hrvatska. To je iz razloga velikog broja subjekata koji primaju znatnu financijsku pomoć za svoje konkretne potrebe, a gledajući tri godine iza nas, možemo svi skupa biti i više nego zadovoljni na što su i kako utrošena financijska sredstva i u Srijemu, i u Beogradu, jugozapadnoj, zapadnoj i sjevernoj Bačkoj u hrvatskim udrugama, župama Katoličke crkve i profesionalnim institucijama – dograđeni su, uređeni i opremljeni prostori, nabavljeni uređaji i oprema za rad, višedesetljetni izazovi pozitivno razriješeni... Dok je DSHV bio više uključen u organiziranje, praćenje i pomaganje te evaluaciju realizacije projekata nije zabilježena niti jedna zlouporaba financijskih sredstava, što je posljedično pratilo stalno uvećanje istih da bi se na koncu zadržalo na, zahvaljujući zalaganjima novog ministra **Šime Erlića** i odlukom hrvatskog premijera Andreja Plenkovića, u početnoj fazi nevjerojatnih, milijun i pol eura na godišnjoj razini. Ne treba zanemariti niti benefi-

cije u području socijalnog kapitala – pojedine lokalne zajednice ili su se počele buditi ili se dogodio preporod; broj i vrsta suradničkih veza s institucijama i organizacijama, to se s konkretnim ljudima iz Hrvatske u najmanju ruku udvostručilo u proteklom razdoblju; vidljivost i prisustvo sadržaja iz hrvatske zajednice je izuzetno uvećan, a broj strateških partnerstava s Hrvatskom postao je vjerojatno desetostruko veći.

► **U tijeku je drugi javni poziv za prikupljanje prijedloga projekata – INTERREG VI-A IPA program Hrvatska – Srbija 2021-2027. S obzirom na političku suradnju, očekujete li da će neke ideje iz hrvatske za-**

jednice dobiti potporu lokalnih samouprava, turističkih organizacija, javnih poduzeća koji bi se uključili kao nositelji ili partneri?

I na tome planu smo se zdušno angažirali! Gledajte, politička filozofija DSHV-a počiva na načelu da naše ambicije ne smiju stati na dopadljivom predstavljanju i razvoju naših institucionalnih okvira (neki puta čak i upitnih sadržaja!), već da moraju smjerati na daleko veću zahtjevnost – stvoriti razvijenu komunalnu ili cestovnu infrastrukturu, osigurati bolje i dostupnije socijalne usluge i raditi na razvoju gospodarstva. Ovo posljednje može biti, osim podrške unutar naših dogovora s tijelima vlasti u kojima sudjelujemo te pojedinih ministarstava Vlade Hrvatske, ostvareno i kroz program koji ste naveli. DSHV je sa svojim stručnim suradnicima visoko uključen u dogovore, pripremu i izradu nekoliko projekata, o kojima sada ne bih govorio, ali bih naveo da će neki od njih imati za nositelje ili institucije vlasti ili javna poduzeća, čiji su osnivači jedinice lokalne samouprave, što je izravna posljedica našeg sudjelovanja u vlasti na lokalnoj razini.

Doc. dr. sc. Ivan Poljaković, filolog, povjesničar književnosti

Od sveučilišta do apologetike

Životni put vodio je našeg sugovornika od rodne Subotice, preko Aucklanda na dalekom Novom Zelandu do Zadra. Osim što je radio i radi kao sveučilišni predavač, vrlo aktivno bavi se i apologetikom

Po struci filolog i povjesničar književnosti, doc. dr. sc. **Ivan Poljaković** iz Subotice u hrvatskoj je zajednici najpoznatiji kao politički aktivist Demokratskog saveza Hrvata iz Vojvodine iz teških 90-ih godina prošloga stoljeća. No, naš sugovornik već skoro tri desetljeća ne živi u svojem bačkom zavičaju, već ga je životni put odveo prvo na Novi Zeland a potom u Hrvatsku. Trenutačno je ponovno na Novom Zelandu, ali krenimo redom.

Subotički dani

Poljaković je rođen 1956. godine u Subotici, gdje je pohađao klasičnu vjersku gimnaziju *Paulinum*. Kasnije studira germanistiku i anglistiku na sveučilištima u Innsbrucku, Cambridgeu, Rostocku i Zagrebu, gdje 1980. i diplomira. Uz rad upisuje poslijediplomski iz njemačke književnosti te 1986. magistrira.

Od 1988. godine radio je kao viši predavač na Građevinskom fakultetu u Subotici. Početkom 90-ih uključuje se u politički život hrvatske zajednice, postaje članom Predsjedništva DSHV-a, te u mandatu od 1992. do 1996. obnaša funkciju zastupnika u parlamentu AP Vojvodine. Zbog svojeg političkog angažmana trpio je različite pritiske i prijetnje (pa i smrću). Primjerice, beogradska *Politika* je u to vrijeme objavila tekst s lažnom informacijom kako je Poljaković u *zengama*.

»Svakako je bilo najteže prve dvije godine dok nisam postao zastupnik u vojvođanskom parlamentu. Nakon

toga su pritisci prema meni popustili, valjda zbog zastupničkog imuniteta. Računali su da bi imali više štete nego koristi da me ubiju. Bilo je tu puno dogodovština, i to ne bezazlenih, jednu od tih ste spomenuli, kada su lažno objavili da sam u *zengama*. To su objavili zato što me nisu mogli uhvatiti, pa su mislili da će me se na ovaj način riješiti, jer ako ili kada bih se kasnije pojavio u javnosti život bi mi bio ugrožen. No, ja sam im i tom prilikom doskočio jer smo odmah sutradan sazvali tiskovnu konferenciju DSHV-a na kojoj sam se ja samo kratko pojavio, opovrgavši napise u novinama, i odmah nakon toga opet 'ispario'. Sutradan su lokalni mediji objavili da je moj odlazak u *zenge* bila lažna vijest. Tako im je i ta klopka propala«, prisjeća se Poljaković.

Novi Zeland

U ožujku 1996. Poljaković iseljava na Novi Zeland gdje na Sveučilištu u Aucklandu studira španjolski jezik i književnost, a na Teološkom institutu studij za katehetu. Na University of Technology u Aucklandu završava diplomski studij za profesora njemačkog, engleskog kao stranog, engleskog kao materinjeg i španjolskog jezika. U veljači 1999. postaje šef odjela za engleski jezik na jednom od najuglednijih koledža na Novom Zelandu. Na Sveučilištu u Aucklandu 2004. doktorira iz njemačke književnosti na temi bijega i progona podunavskih Švaba u poratnoj književnosti. U novoj sredini, kako kaže, dolazi u doticaj s raznim vjerskim sljedbama, obično antikatolički

nastrojenima, te se tako uslijed niza prijepornih rasprava počinje zanimati za apologetiku.

»Na Novom Zelandu sam tada proveo deset godina. Bile su to mirne godine života u kojima sam dosta radio, studirao i počeo se baviti apologetikom«, kaže on.

Zadarsko razdoblje

U veljači 2006. godine seli u Hrvatsku gdje sve do 2021. godine obnaša funkciju voditelja Centra za strane jezike na Sveučilištu u Zadru.

»Od Sveučilišta u Zadru sam 2005. godine dobio ponudu koju nisam mogao odbiti. Naime, trebao im je stručnjak koji bi osmislio sveučilišni centar za strane jezike. Ja sam u proljeće 2006. napravio elaborat koji je bio usvojen na sjednici Senata Sveučilišta, te smo na jesen iste godine krenuli u realizaciju istog. Već nakon deset godina Centar za strane jezike Sveučilišta u Zadru postao je ne samo najveći takav centar u Hrvatskoj, već i jedan od najvećih u Europi, bili smo bok uz bok s Bečom, Bolognom, Barcelonom i sl. Imali smo kolegije iz 11 jezika, od toga tri azijska, kineski, japanski i korejski, te ukupno preko 200 kolegija. Iz engleskog, njemačkog i francuskog držali smo, osim općeg jezika, i jezik struke za razne sveučilišne odjele, kao što su odjeli za pomorce, medicinske sestre, arheologe, knjižničare, ekonomiste, itd.«, navodi naš sugovornik.

Povratak na Novi Zeland

U mirovinu je otišao 2021. godine, kako kaže, po sili zakona u Hrvatskoj. No, tu ne prestaje njegov radni angažman jer je trenutno ponovno na Novom Zelandu gdje je zaposlen s punim radnim vremenom na Sacred Heart College-u u Aucklandu:

»Na ovom koledžu predajem engleski jezik, na Novom Zelandu se može raditi i nakon 65. godine. Osim toga, i dalje se bavim apologetikom, pišem članke, rasprave, organiziram međunarodne konferencije. Prošle godine je na Drugoj međunarodnoj konferenciji u organizaciji Apologetske udruge bl. Ivan Merz plenarni izlagač bio njegova eminencija kardinal **Gerhard Müller**. Na toj konferenciji sam i ja održao izlaganje na temu: 'Modernizam i njegove implikacije'. Sada radimo na Trećoj međunarodnoj konferenciji koja bi trebala biti održana u Zagrebu na jesen 2025. godine«.

Obiteljski život i veze sa zavičajem

Poljaković je svoju suprugu **Jacqueline Patriciju**, koja je rodom iz Perua, upoznao 2006. godine nakon dolaska u Zadar.

»Ona je farmaceutica po struci, a osim toga je završila i diplomski studij za profesora španjolskog jezika kao i postdiplomski iz marketinga. Ona je rodom iz Perua, hrvatski je brzo naučila, te je već nakon dvije go-

Novi Zeland 2024.

dine boravka u Hrvatskoj počela raditi u ljekarni. Imamo jednu kćer koja se zove **Manuela Anastazia**. Ona je ove godine završila osnovnu školu u Zadru, a sada pohađa prvi srednje u katoličkoj školi Presvetog Srca Isusova (Baradene College of the Sacred Heart) u Aucklandu. Svi u kući govorimo oba jezika, hrvatski i španjolski. Van kuće sada govorimo engleski«, kaže on. Govoreći o vezama sa zavičajem, kaže kako u rodnu Suboticu s obitelji manje-više redovito dolazi.

»Posljednji put smo bili ljetos ove godine. Ostanemo samo po nekoliko dana uglavnom obilazeći rodbinu i prijatelje tako da ne mogu baš puno reći o gradu. Čini mi se da se dosta promijenilo što se tiče samog izgleda grada, a i stanovništva«, kaže on.

Na pitanje – prati li što se događa u hrvatskoj zajednici u Srbiji – kaže:

»Moram priznati da ne. Jedino što sam malo pratio jest ono oko proglašenja 'bunjevačkog jezika'. U tom smislu sam i napisao recenziju upravo objavljenju knjige *Hrvati u Bačkoj i stvaranje samostalne hrvatske države – bunjevački slučaj* autora dr. **Ivana Dulića**. To je jedinstvena knjiga koja u potpunosti razgoličuje lažni indigeni bunjevački identitet i velikosrpsku politiku koja stoji iza toga. Apsolutno je sramotno to što se na ovako otvoren i drzak način sustavno zatire hrvatsko nacionalno biće u Srbiji«.

Zadar 2006.

Apologetika

Kako smo već naveli, apologetika je važan dio Poljakovićeve interesa. Drži predavanja iz apologetike diljem Hrvatske i u inozemstvu. Kako navodi, njegova knjiga *Istina – uvod u apologetiku* iz 2008. godine za sada je jedina knjiga iz tog područja nakon Drugog vatikanskog sabora pisana iz pera jednog Hrvata. Suosnivač je i član Upravnog vijeća Apologetske udruge *bl. Ivan Merz* u Hrvatskoj.

»Apologetikom sam se počeo baviti ubrzo nakon što sam došao na Novi Zeland 1996. godine. Iz tog područja napisao sam dosta uradaka, rasprava, kao i znanstvenih članaka i knjiga, te sam održao mnogo tribina i predavanja. Mnogi moji radovi iz tog područja objavljeni su i na engleskom i njemačkom jeziku. Apologetika je uvijek bila važna za Crkvu, od njezinih prvih dana, a danas je važnija nego ikada, jer se sada ne moramo boriti samo protiv vanjskih, već i unutarnjih neprijatelja Crkve, koji su danas zauzeli najviše pozicije u crkvenoj hijerarhiji.

Smatram da su ove apostolove riječi upućene svim katolicima: 'Zaklinjem te pred Bogom i Kristom Isusom, koji će suditi žive i mrtve, njegovim pojavljivanjem i njegovim kraljevstvom: propovijedaj Riječ, pristupaj im – bilo kad je zgodno ili nezgodno – dokazuj, ukoravaj, opominji – sa svom strpljivošću i poukom. Jer doći će vrijeme kada oni neće podnositi zdrava nauka, nego će oko sebe po vlastitim požudama okupljati brojne učitelje da im golicažu uši; i od istine će uho odvrćati te se bajkama okretati' (2 Tim 4,1-4). Danas nažalost većina samozvanih katolika, pa i mnogi visokopozicionirani klerici, ne podnose više zdrava nauka. Zato je svaki od nas pozvan javno ukoriti one koji su izdali Krista i njegovu Crkvu.

U javnom prostoru poznat je i kao kritičar tzv. dženderizma, odnosno teorije po kojoj je rod (engl. *gender*) druš-

tveno konstruiran i višeznačan, za razliku od biološki određenog i binarnog.

»Današnjim zapadnim svijetom vlada diktatura dženderizma, a većina ljudi nije toga ni svjesno. Dženderizam je najopasniji oblik totalitarizma u ljudskoj povijesti. Koga više zanima o tome može pročitati osvrt i cijeli znanstveni rad na tu temu na internetskoj stranici www.katolik.hr, navodi Poljaković.

Na kraju razgovora, upitali smo ga ima li neku poruku za Hrvate u Srbiji?

»S obzirom na to da su vaši čitatelji većinom bunjevački Hrvati, koji su primili vjeru od svojih otaca, a danas su mnogi prema vjeri ravnodušni, ili čak neprijateljski raspoloženi, poručio bih sljedeće: svatko se u životu su-

sreće s određenim problemima koje želi riješiti kako bi postigao sreću, no, ovozemaljski život brzo prođe a 'vječna sreća i blaženstvo su mogući jedino ako vršimo volju Oca nebeskoga' (usp. Mt 7,21), tj. ako slušamo majku Crkvu. No, danas je i u Crkvi teško čuti istinu vjere koju su nam apostoli predali. Završio bih riječima pape **Benedikta XVI.**, iz njegove duhovne oporuke: Stojte čvrsto u vjeri, ne dajte se zbuniti!«

D. B. P.

Subotica 2011.

Kada on postane mali...

Biti ignoriran – a svakome se to dogodilo, ili se može dogoditi u životu – zacijelo je jedan veoma neugodan osjećaj. Onaj koji ignorira – ako iza toga ne stoje neki drugi motivi koji su, recimo, vezani za nečistu savjest – najčešće na taj način želi pokazati svoju (nad)moć nad drugim bićem dok se onaj koji je ignoriran obično osjeća pokislim, poniženim, a nerijetko i uvrijeđenim što vrlo brzo izaziva i osjećaj srditosti, gnjeva, pa i želje za osvetom. Naravno, u ovisnosti o okolnostima i kasnijem odnosu snaga kao najjačim adutom za provedbu te namjere. U svakom slučaju, ti osjećaji, ma koliko kod ignoriranog bili potisnuti, su jaki i mudra osoba ignoriranje drugih si ne bi smjela niti priuštiti, a ako to i (u)radi reakciju kad-tad svakako može očekivati.

U priči koja nam je već puna dva mjeseca dobro poznata okolnosti su takve da se njihov rasplet teško može predvidjeti, ali su zato metode dobro poznate. S jedne strane stoji On i svita mu koja uporno ignorira realnost, a s druge oni sa zahtjevima koje i orangutan razumije. Za Njega i svitu mu – recimo kod većine subotičkih medija – oni ne postoje: nema ih na Trgu slobode kako u isto vrijeme i u točno određenoj minutaži sa svojim transparentima šutke stoje, a nema ih ni tamo negdje preko puta *Elektrovojvodine* kako rade isto što i građani u središtu grada. Kada ih tako nema niti u jednom kadru ili novinskom retku, nema, naravno, niti priče o njima: zašto su tamo, što ih motivira da po ovoj zimi izađu iz svojih domova i na ulici stoje i šute; traže li nešto, jesu li nečime nezadovoljni i sve tako nekakva pitanja koja se idealno uklapaju za pristojnu novinsku reportažu o običnim građanima s neobičnim dlanovima i čudnim ponašanjem. Dodatni motiv za jednu pristojnu reportažu svakako bi bila činjenica da je među tim čudnim sojem ljudi već više od mjesec dana najviše mladih, pa čak i onih koji tek za koji mjesec mogu podnijeti zahtjev za dobijanje osobne iskaznice. Ljudi, dakle, koji »ono pravo« ignoriranje do sada još nisu niti doži-

vjeli, ako izuzmemo ono u krugu obitelji ili u školi kada ti nastavnik uzvraća za nestašluk (možda i bezobrazluk) ili pak simpatija jer ju jednostavno »smaraš«.

Da, boli taj osjećaj kada imaš osjećaj da si manje vrijedan, nedorastao problemu, možda i kriv zbog nečega a da ni sâm ne znaš zbog čega. Povlačenje u sebe, introvercija, gubitak samopouzdanja, nerijetko i depresija posve su normalne posljedice takvog neprirodnog i nepravednog odnosa među ljudima. Jer, izostalo je povjerenje, a samim tim i mogućnost za dijalog sasječena je u korijenu. I, što drugo preostaje negoli...?

Povlačenje u četiri zida svoje sobe, učionice ili u najgorem slučaju nekog kafića u kom će se raspravljati o temama o kojima matorci i tako nemaju pojma niti ih to zanima. Da, to je idila koju onaj koji ignorira najviše voli: glupo, pametno, mlado, staro – svi jedno stado. I pod kontrolom.

Ima, međutim, jedan detalj na koji On i svita mu nisu računali: što kada Ga oni također ignoriraju, a što se već brat-bratu više mjesec dana događa? Sliku iznenađenja već smo vidjeli kada ih je za vrijeme jednog od svog bezbrojnog obraćanja samo po jačini buke koju su pravili prebrojao da ih ima 600. I to kroz zatvoren prozor! Iznenađenje, međutim, do dana današnjega traje, jer se pokazalo da oni vode igru i da je svaki Njegov potez ne samo iznuđen nego i improviziran: na direktora koji u dvorištu škole meditira oni ispred sviraju **Balaševića**, na Njegove crnkapuljaše oni pod

baka **Zagorkinom** terasom pjevaju serenadu *Izađi mala*, na Njegove kuće od čokolade s prozorima od marmelade kažu jednostavno: »Ne tražimo mi to«, na Njegove *kobre* pozovu sto tisuća građana na Slaviju, na Njegovu blokadu nastave teta **Slavici** na stubište ostave udžbenike za razbijanje dokolice tijekom raspusta... Evo sad se pojavila i grupa hrvatsko-ukrajinskih mladih špijuna, prurušenih, naravno, u studente koji su kao takvi vršljali i po beogradskim fakultetima!

I gledaš Ga i slušaš i sve češće vidiš kako podiže ton, više i urla, maše rukama i stišće ih. Pa onda surfaš malo po društvenim mrežama i sve češće Njegovu sliku vidiš usporedno s nekim srditim likom s čudnim brčićima – kojemu je **Boris Dežulović** posvetio cijeli jedan znanstvenofantastični roman pod nazivom *Christkind* – i mašta ti odjednom postane svašta. I koliko god se takav činio moćnim i velikim, on se odjednom piše malim, a Oni velikim slovom. I sve to samo zbog ignoriranja.

Z. R.

foto: subotica.info.com

Besplatni udžbenici, no samo na nivou lokala

»Kada je u pitanju nastava na hrvatskom jeziku, svi učenici će također dobiti besplatne udžbenike jer su oni odobreni od Ministarstva prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja. HPD Bela Gabrić je do sada osiguralo sredstva za financiranje udžbenika za osnovce i srednjoškolce i konkretno ove školske godine smo za to izdvojili oko 23.000 eura, od kojih je oko 20.000 samo za osnovnu školu«, kaže Margareta Uršal

Odlukom gradonačelnika Subotice **Stevana Bakića**, koju je podržalo i Gradsko vijeće i Skupština grada Subotice, od naredne školske godine svi subotički osnovci imat će besplatne udžbenike.

U planu budžeta Grada Subotice za 2025. godinu osigurano je gotovo 102 milijuna dinara za ovu namjenu, što će pokriti troškove udžbenika za oko 9.600 učenika od prvog do osmog razreda osnovne škole, koji pohađaju ukupno 23 škole na teritoriju ove općine.

Skrb HNV-a neće izostati

Potrebno je pojasniti kako će đaci iz socijalno ugroženih kategorija ili oni koji ispunjavaju potrebne kriterije i dalje udžbenike dobivati od države, a svi ostali će biti na teret lokalne samouprave. Kako su prenijeli subotički mediji, tajnica Tajništva za društvene djelatnosti **Jasmina Stevanović** rekla je kako ova odluka nije bila donijeta preko noći, niti pod pritiskom.

»To je iznos o kojem nismo donijeli odluku od danas do sutra, o ovome se već dugo razmišljalo, a razlog ove odluke je sigurno i stabilnost budžeta i javnih financija, te dobro planiranje budžeta.«

Ova odluka lokalne samouprave Subotice značajno će pomoći i Hrvatskom nacionalnom vijeću, ali i Hrvatskom prosvjetnom društvu **Bela Gabrić** koji su do sada financirali sve udžbenike kada je u pitanju cjelovita nastava na hrvatskom jeziku.

»Prije svega pozdravljam i pohvaljujem ovu odluku Grada Subotice, jer sada će Grad raditi ono što smo mi kao Hrvatsko nacionalno vijeće radili za naše učenike. Nadam se kako će ovo biti stalna praksa i da neće biti samo za narednu školsku 2025./26. godinu nego i ubuduće. Dok to ne bude potvrđeno i sigurno, mi ćemo novac koji smo imali za udžbenike preusmjeriti na neke nove aktivnosti u polju obrazovanja, ali ako zatreba ponovno ćemo isti vratiti za udžbenike. Svakako će Hrvatsko nacionalno vijeće, ali i HPD **Bela Gabrić** i dalje skrbiti

za one učenike koji nisu obuhvaćeni ovim programom, a to su učenici srednjih škola, kao i dio osnovaca na teritoriju Grada Sombora«, rekla je predsjednica Odbora za obrazovanje **Nataša Francuz**.

Kada je riječ o Somboru, po riječima načelnika Odjela za obrazovanje **Gorana Todorica** učenici prvih i drugih razreda su već ove školske godine imali besplatne udžbenike, a od naredne će to pravo ostvariti i učenici trećih razreda. Todoric je najavio kako je u planu na teritoriju Grada Sombora da se svake naredne godine doda po još jedan razred osnovne škole. Ovaj podatak je zanimljiv i za učenike cjelovite nastave na hrvatskom jeziku u OŠ 22. oktobar u Monoštoru.

»Za sve druge učenike koji su u cjelovitoj nastavi na hrvatskom jeziku Hrvatsko nacionalno vijeće će osigurati udžbenike, kao i do sada«, naglasila je Francuz.

Sredstva će i dalje ostati u obrazovanju

Značajna sredstva kako bi učenici u nastavi na hrvatskom imali gotovo besplatne udžbenike (uz kotizaciju od 1.000 dinara) godinama unazad osiguravalo je HPD **Bela Gabrić**.

»Moram pohvaliti ovu odluku da lokalne samouprave preuzmu na sebe financiranje udžbenika za učenike osnovnih škola i da ih sufinancira, odnosno dokupi onim učenicima koji imaju pravo na udžbenike od države, a to su učenici koji rade po izmijenjenom programu nastave i učenja i po obogaćenom programu za nadarene učenike; učenici koji su treće djetete i svako naredno djetete u obitelji; primatelji socijalne pomoći, dječjeg doplatka ili imaju neki drugi oblik socijalne pomoći. Ove kategorije koje sam navela su i do sada imale besplatne udžbenike od države, a grad se sada obvezao da kupi udžbenike i svoj drugoj djeci, te da spomenutim kategorijama doplati razliku budući da su oni do sada dobivali samo udžbenike za osnovne predmete, a morali su sami dokupiti ostatak. Kada je u pitanju nastava na hrvatskom jeziku, svi

učenici će također dobiti besplatne udžbenike jer su oni odobreni od Ministarstva prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja. HPD *Bela Gabrić* je do sada osigurao sredstva za financiranje udžbenika za osnovce i srednjoškolce i konkretno prošle godine smo za to izdvojili oko 23.000 eura, od kojih je oko 20.000 samo za osnovnu školu. Važno je spomenuti kako je HNV još dokupilo sve ono što je nedostajalo od udžbenika. Kada su u pitanju udžbenici za niže razrede osnovne škole, to su mahom udžbenici radnog karaktera i oni se ne mogu ponovno koristiti, dok se udžbenici viših razreda mogu nasljeđivati«, pojašnjava predsjednica HPD-a **Bela Gabrić Margareta Uršal**.

Budući da su sredstva za financiranje udžbenika dobivena putem natječaja, kako je Uršal rekla, ona će sada biti preusmjerena za aktivnosti koje su vezane za obrazovanje djece u programima i nastavi na hrvatskom jeziku.

»Sada nam predstoje razgovori i dogovori s HNV-om, odnosno da vidimo što je potrebno uraditi u području obrazovanja, gdje uvijek ima onih stvari koje smo zapostavili ili 'krpili' radi kupnje udžbenika koji su u svakom slučaju prioritet. Ovaj korak lokalne samouprave mogu samo pohvaliti i kao roditelj i kao prosvjetni djelatnik, ali imamo učenike srednjih škola koji nisu ostvarili pravo na besplatne udžbenike. Ako je obrazovanje u Srbiji besplatno i garantirano Ustavom, onda bi trebalo omogućiti

svakom učeniku potrebne udžbenike. Iskreno, ne znam zašto su srednjoškolci izostavljeni u ovoj odluci, ali moguće radi specifičnosti strukovnih škola. Kada je u pitanju nastava na hrvatskom jeziku, udžbenici za gimnaziju su već osigurani, a HPD *Bela Gabrić* će i nadalje s HNV-om skrbiti za srednjoškolce«, rekla je Uršal.

Kako je rekla, uz osnovnu i srednju školu se svih ovih godina skrbilo i za udžbenike za pripremno-predškolski program, kao i za udžbenike za hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Po njenim riječima, ravnatelj osnovnih škola su već dobili dopis da se okvirno izjasne o broju i vrsti potrebnih udžbenika. Kada su u pitanju udžbenici za nastavu na hrvatskom jeziku, iste su tiskala tri nakladnika: BIGZ, *Zavod* i *Gerundijum*.

Na teritoriju Subotice, uz većinski srpski jezik, nastava se izvodi i na mađarskom i na hrvatskom jeziku, a valja spomenuti kako je ovoj odluci lokalne samouprave prethodila i peticija građana koju je pokrenula Neformalna grupa građana »Subotica – Naš grad«, a koju čine Pokret »Živim za Srbiju«, NGG Mreža građana Srbije, kao i stranke Dveri, Novo lice Srbije, Dosta je bilo i Narodna stranka. Iako je peticija bila aktualna već za školsku godinu koja je u tijeku, roditelje je razveselila i ova vijest da će od naredne školske godine udžbenici biti besplatni.

Ž. V.

Vera Bašić Palković, slamarka

Kućni muzej umjetničkih djela od slame

»Slama je izuzetno plemenit i podatan materijal i pored toga što je slamarstvo moja velika ljubav, ja slamu izuzetno cijenim, kao materijal, jer je prirodan, daje brojne mogućnosti, brojne nijanse«

Vera Bašić Palković – Nana, kako se potpisuje na svojim slikama i radovima, slamarstvom se počela baviti 1995. godine. Prvo je bila članica subotičkog Udruženja *Lusa*, a 2014. godine postala je članicom slamarskog odjela HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta. Osim što redovito sudjeluje na svim *Gupčevim* kolonijama, izložbama, radionicama..., Vera je toliki poštovatelj i zaljubljenik u slamu da koristi gotovo svaki slobodan trenutak kako bi od nje napravila pravo malo umjetničko djelo. Od brojnih takvih djela, među kojima se nalazi i veoma originalni *be-blehem*, u svom je domu napravila svojevrzni kućni muzej.

»Slama je moja ljubav«

Vera se, kako ističe, uvijek divila radovima od slame, a raditi s njom naučila je od kolegice koja ju je potom odvela u Udruženje *Lusa*.

»Radila sam u početku gledajući od drugih kako se to radi. Odavno me je to zanimalo. U *Lusi* sam bila šest godina, a onda sam otišla na Novi Zeland, tražeći bolji život. Nedugo potom vratila sam se kući i počela dobivati unučad, na koncu njih šestero. Puno sam sudjelovala u njihovom čuvanju pa sam slamu malo zanemarila. No, 2014. godine, kada sam otišla u mirovinu, nastavila sam se intenzivno baviti slamom i učlanila sam se u HKPD *Matija Gubec* u Tavankutu. Sudjelovala sam na svim izložbama, kolonijama, radionicama i tako su vremenom nastali brojni moji radovi. Imala sam potrebu da se maksimalno angažiram, ali ne zato što sam morala već zato što ja to doista jako volim, slama je moja ljubav i mislim da se to i vidi po količini radova koje imam. Našla sam se među ženama koje sve vole slamu, njeguje se slamarstvo, poštuju se slammarke i slamarski radovi i to je jednostavno okuženje koje mi godi, koje mi donosi zadovoljstvo, a rad sa slamom me opušta. Imam brojne ideje, nisu još uvijek sve ostvarene, ali se nadam da će biti«, navodi Vera Bašić Palković.

Osim što za *Gubec* izrađuje slike, suvenire i prigodne blagdanske darove, pravi i one za svoju dušu koji su isključivo ostvarenje njenih ideja i mašte. A slike su nešto što posebno voli raditi.

»Na slici koju sam nazvala *Klapim* i koja krasi zid moje sobe (dimenzije 90x140 cm), prikazano je moje djetinj-

stvo. Tu je salaš, sve domaće životinje, tu su moji djed i baka s kojima smo rasli, otac i mater, rođeni brat i brat od strica koji je do svoje sedme godine živio s nama. Sliku sam radila za moju dušu, a i za svako od mojih šestero unučadi napravila sam po jednu veliku sliku. Salaš je inače bio na Malom Verušiću, blizu Klise. Tamo sam išla u školu do četvrtog razreda, potom sam došla u grad kod strica, a poslije su se i moji tu doselili«, kaže Vera, koja je u svom domu, u velikom staklenom ormanu, napravila mali kućni muzej.

»Tu ima svega. Neke stvari sam zaštitila na način da su prekrivene čašom ili staklenom posudom pa tako još ljepše pokazuju. Imam primjerice feniksa koji izlazi iz lotosovog cvijeta, odnosno diže se iz pepela. Napravila sam ga kad je počeo rat u Ukrajini, gdje imam šestero prijatelja s kojima sam se sretala na međunarodnim kongresima slame svugdje po svijetu pa i kod nas. Nekako me je to

jako pogodilo i napravila sam ga njima u čast. Tu su i druge brojne ptice. Imam također jednu veliku kolekciju jaja sve domaće živine a jaja su inače nešto što također jako volim raditi. Zatim, tu je par bunjevačkih papuča. Izdvojila bih i *betlehem* ili jaslice koji se nalazi između kora od bora. Na te kore sam naišla jednom prilikom kada sam s djecom bila na izletu na Tresetištu i odmah sam počela razmišljati kako bih je mogla iskoristiti jer volim i drvo kao prirodni materijal. Osmislila sam da to bude jedan mali *betlem* sa svim figurama koje tu pripadaju, kao i s malim gradom. Napravila sam ga 2020. i do sada je bio izložen u Galeriji Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu u okviru programa *52 nedilje tradicijske kulture*. Inače, svi ovi radovi rađeni su isključivo za moju kolekciju», kaže ona.

Iskustva zahvaljujući Gupcu

Od slame se, dodaje, doslovno sve može izvesti. »Slama je izuzetno plemenit i podatan materijal i pored toga što je slamarstvo moja velika ljubav, ja slamu izuzetno cijenim, kao materijal, jer je prirodan, daje brojne mogućnosti,

brojne nijanse. Mi u Društvu koristimo isključivo prirodne tonove slame, ne farbamo je, kombiniramo peglanu slamu i pletivo i na taj način postižemo efekte koje želimo», kaže.

Članica je Gupca deset godina i svake godine je pravila sliku za koloniju na kojoj su motivi isključivo vezani za tradiciju.

Vera dalje navodi koja su to neka dragocjena iskustva koja je stekla kao članica tavankutskog Društva.

»Ono što je za mene svakako jako lijepo i novo iskustvo, a na neki način i korisno, su susreti s ljudima iz čitavog svijeta. To je uvijek u nekoj drugoj državi, a 2014. je Svjetski kongres slame bio u Tavankutu. To su dragocjena iskustva, prvo što je nevjerovatno jeste što smo mislili da samo mi radimo slamu, a u stvari se njom bave u cijelom svijetu, ali na sasvim drugi način. Ono što je jako bitno, mi imamo neki svoj pravac kada su u pitanju rad sa slamom i sami radovi. Svaka zemlja, podneblje imaju nešto svoje. No vidiš da te drugi uvažavaju, da im se jako sviđa kako mi radimo, žele to naučiti, a i mi smo od njih neke stvari preuzeli. Ali nije poanta da radimo kako drugi rade, već da ta novostečena iskustva primijenimo na naš način izrade slika i raznih predmeta. Uglavnom, druge najviše oduševljavaju naše slike. Oni uglavnom prave neke predmete poput torbi, šešira, raznih aranžmana ili neke sitnije predmete. Rusi, recimo, dosta farbaju slamu, a Ukrajinci sa slamom kombiniraju suho cvijeće, biljčice i razna zrnevlja«, pojašnjava Vera.

Do sada je sudjelovala na brojnim zajedničkim izložbama, ali do sada nije imala samostalnu. Kako kaže, razmišljala je o njoj prije korone, koja je to stopirala, no možda jednom i ostvari tu svoju nekadašnju želju. Na pitanje je li nekog od svojih šestero unučadi uspjela »zaraziti« ljubavlju prema slami i hoće li netko od njih time nastaviti, Vera Bašić Palković odgovara:

»Unuka (18 godina), koja je vrlo talentirana i koja je neke radove radila sa mnom, prije tri godine je otišla s tatom u Njemačku. Jedan od unuka koji ima 12,5 godina talentiran je za pletenje i tu i tamo sjecka i lijepi nešto sa mnom ali za sada nema još ozbiljnijih radova. Općenito je problem što malo ima mladih koji su zainteresirani za rad sa slamom. Svake godine na kolonijama bude talentirane djece kojima bi to išlo, ali čim uđu u pubertet, neke druge stvari ih počnu zanimati. Nek mi dâ Bog zdrave oči, zdrave ruke i zdravu kičmu da mogu što duže raditi i nadam se da će se netko mlad, ako i ne od mojih unučadi, zainteresirati za slamarstvo da mogu svoje znanje u vezi sa slamom kasnije prenijeti na drugog«.

I. Petrekanić Sič

Blagdanski događaj

Đurđin u znaku Božića

HKPD Đurđin i župa sv. Josipa Radnika priredili su 23. prosinca program pod nazivom *Tiha noć u Đurđinu*. Okupljeni u župnoj dvorani imali su priliku uživati u božićnim pjesmama koje su izveli osnovci, kao i oni malo stariji. Također, bilo je mjesta i za poeziju, ali i za igrokaz pod nazivom *Intervju s pastirima* koji su izvela djeca iz OŠ *Vladimir Nazor*.

U sklopu programa bili su izloženi i božićnjaci, kao i nabožni predmeti iz prodavnice *Hildegard*.

Župnik **Daniel Katačić** pozdravio je okupljene na početku večeri te podsjetio na značaj Božića u vremenu u kom je, kako on smatra, otuđenost postala nametnuti dio čovjekovog identiteta.

»Božićnjak nas podsjeća na ono bitno – a to je prije svega čovjekova upućenost na drugoga, na zajedništvo. Izrada božićnjaka, tog drevnog božićnog simbola bunjevačkih Hrvata, već samo po sebi potječe na zajedništvo, on se obično izrađuje unutar obitelji. Za jednu obitelj to je poseban dan jer svi su zauzeti oko izrade božićnjaka«, rekao je župnik Katačić.

Studentica iz Đurđina **Josipa Dulić** kaže kako joj nije bilo teško sudjelovati u organizaciji programa, iako trenutno živi u Zagrebu.

»Već tradicionalno godinama organiziramo *Tihu noć u Đurđinu*. Svake godine se priredi obavezno jedan igrokaz, djeca iz osnovne škole pjevaju i recitiraju božićne pjesme, uvijek naravno sudjeluju i stariji, iako rade i stu-

diraju, također i oni pjevaju i recitiraju, ali malo ozbiljnije pjesme. Tradicionalno imamo običaj recitirati jednu pjesmu **Verice Dulić**, njoj u čast jer je ona sve ovo započela i organizirala kao vjeroučiteljica. Ovo je program umjesto polnoćke, jer se u Đurđinu ne održava polnoćka. Igrokaz

je pripremila **Katarina Ivković Ivandekić**, a pjevanje i mladih i starijih uvježbava **Regina Dulić** dok tamburaše priprema **Ivana Šarčević**. Sve domaće snage, jedino gitaru nikako da nauči netko iz Đurđina, tako je na gitari večeras bio, kao i ranije već duži niz godina – **Tomislav Huska**. Uglavnom su isti ljudi u organizaciji. Htjela bih dodati i da nas je udruga *Hrvatski Majur* potpomogla novčano oko organizacije«, kaže Dulić.

I. B.

Božićni koncert u Petrovaradinu

Blagdanska glazbena baština

Božićni koncert HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina održan je 27. prosinca u tamošnjoj crkvi Uzvišenja svetog Križa. Uz *Jelačićev* zbor pod vodstvom **Vesne Kesić Krsmanović** i tamburašku sekciju koju vodi **Branislav Tubić** nastupili su i gosti – zbor župe Presvetog Trojstva iz Srijemskih Karlovaca pod ravnanjem **Vlaste Malešević**. Osim župljana iz Petrovaradina i Karlovaca, programu su prisustvovali i župljani iz Srijemske Kamenice, prijatelji petrovaradinske udruge od njihovog osnutka koji se rado odazivaju svakom događaju i druženju u organizaciji HKPD-a *Jelačić*.

Predsjednik petrovaradinske udruge **Mirko Turšić** kaže kako su ovim koncertom željeli podijeliti radost božićnog otajstva u Petrovaradinu očuvanog kroz jedinstvene običaje glazbene i koledarske baštine, neizostavnog dijela božićne tradicije hrvatskog naroda.

»Ovim smo koncertom pokazali zajedništvo i poslali božićnu poruku da upravo kroz zajedništvo Hrvata koji žive na ovim prostorima želimo održati našu kulturu kroz značajne vjerske i kulturne programe«, kaže Turšić.

Pokrovitelj koncerta bio je Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

S. D.

HKC *Bunjevačko kolo* gostovalo u Nišu

Novi mostovi kulture

Izvođački folklorni ansambl HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice gostovao je 28. prosinca u Nišu, na Novogodišnjem koncertu tamošnjeg KUD-a *Abrašević* koji je održan u Niškom kulturnom centru. Folklorasi *Kola* uz pratnju Orkestra predstavili su se s četiri koreografije: *Momačko kolo*, *Splet bunjevačkih plesova*, *Kad zapivam*

i kolo se sviri – pjesme i plesovi broskog Posavlja (Slavonija) i *Kak je vel'ka ljubav med nami* – pjesme i plesovi Međimurja.

Dan kasnije, 29. prosinca, kao gosti niške udruge Hrvata *Široko*, članovi *Bunjevačkog kola* sudjelovali su na sv. misi u crkvi Uzvišenja sv. Križa u Nišu, a nastupila je i Ženska pjevačka skupina *Prelje* s božićnim pjesmama.

Predsjednik HKC-a *Bunjevačko kolo* **Lazar Cvijin** izrazio je svoje zadovoljstvo gostovanjem u Nišu, ali je i naglasio kako se radi o tek prvom dijelu projekta.

»Naziv projekta je 'Čuvamo i volimo svoju, a upoznajemo i poštujemo baštinu drugih naroda'. To je projekt koji nam je odobren po natječaju Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog. Glavna ideja projekta je da podržimo male zajednice Hrvata u određenim mjestima i kroz ovaj projekt podržali smo udrugu *Široko* iz Niša. Ideja je bila da se, uz njihovu pomoć i koordinaciju, organizira zajednički koncert s najvećim KUD-om u Nišu, a to je KUD *Abrašević*. Koncert je bio jako dobro primljen, sala je bila prepuna, bilo je oko 250 ljudi na koncertu. Na kraju smo razmijenili darove, a predsjednica KUD-a *Abrašević* **Violeta Jović** zahvalila se na gostovanju gdje je istaknula kako su gledatelji mogli vidjeti bogatstvo folklor i tradicije dva naroda. Kroz ovaj vid upoznavanja kulturne baštine i tradicije naših naroda uspostavljaju se novi mostovi i nova prijateljstva, te sam KUD iz Niša pozvao da budu naši gosti tijekom 2025. godine, prvenstveno na *Dužijanci*. Drugi dio projekta bit će ista ovakva suradnja s Udrugom južnobačkih Hrvata u Bačkom Petrovcu gdje ćemo održati zajednički koncert s najvećim KUD-om Slovaka u Bačkom Petrovcu, a to je *Petrovačka družina*«, kaže Cvijin.

I. B.

Blagdanska predstava u Sotu

Božić šumske kapelice

U crkvenoj dvorani Kata u Sotu 29. prosinca djeca i mladi su pod vodstvom vjeroučiteljice **Ane Hodak** izveli dramski prikaz *Božić šumske kapelice* autora **J. Marinova**. Ovo je četvrta predstava, odnosno treća

božićna predstava koju su do sada izveli učenici koji pohađaju katolički vjeronauk u osnovnoj školi *Sremski front* u Šidu, kao i nekoliko učenika srednje škole.

»Predstava je autorska iz knjige *Šest božićnih gluma* autora J. Marinova. Cilj nam je bio malo se zabaviti pripremajući predstavu i prenijeti božićnu poruku ljudima kako bi shvatili koji je pravi smisao Božića u vrijeme kada je Božić izgubio smisao u komercijalizaciji i marketingu. Zato sam zajedno s djecom imala želju kroz predstavu ukazati na smisao Božića«, istaknula je vjeroučiteljica Ana Hodak.

Kako dodaje, djeca su izrazila želju glumiti i potrudila se pripremiti zahtjevniji nastup za Božić. U narednom razdoblju planiraju pripremiti novu kazališnu predstavu za Uskrs.

S. D.

Božićni koncert župnih zborova Srijemske biskupije

Narodi nam se odjeknulo Srijemom

Sudjelovali su zborovi iz Srijemske Mitrovice, Beočina, Srijemske Kamenice, Rume, Srijemskih Karlovaca, Petrovaradina, Zemuna, Novog Slankamena i Surčina

Zajednički božićni koncert župnih zborova Srijemske biskupije pod geslom »Svim na zemlji mir, veselje« održan je 29. prosinca u crkvi sv. Jurja u Petrovaradinu. Puna crkva posjetitelja uživala je u bogatom programu različitih božićnih pjesama iz svih krajeva svijeta, među kojima su se našle dobro poznate pjesme poput *Zdravo budi, mladi Kralju*, *U to vrijeme godišta* i *O, Betleme*, kao i one manje poznate, ali jednako dojmljive izvedbe. Na kraju koncerta okupljenima se obratio i zahvalio srijemski biskup mons. **Fabijan Svalina**, a završetak programa obilježila je zajednička i gromoglasna izvedba poznate božićne pjesme *Narodi nam se*.

Na koncertu su sudjelovali zbor Sv. *Cecilija* župe sv. Dimitrije, đakon i mučenik iz Srijemske Mitrovice, združeni zbor župa: sv. Josip iz Čerevića, sv. Barbara iz Beočina i Našašće sv. Križa iz Srijemske Kamenice, zatim zbor župe Uzvišenje sv. Križa iz Rume, zbor župe Presveto Trojstvo iz Srijemskih Karlovaca, zbor župe sv. Rok, hodočasnik iz Petrovaradina, zbor Sv. *Cecilija* župe Uznesenje Blažene Djevice Marije iz Zemuna, zatim zbor župe Uzvišenje sv. Križa iz Petrovaradina, zbor župe sv. Mihael, arkandjel iz Novog Slankamena i *betlemaši*, kao i zbor župe Presvetog Trojstva iz Surčina.

Kulturna i duhovna baština

Organizatori koncerta bili su Srijemska biskupija, Župa sv. Juraj, mučenik – Petrovaradin i samostan Milosrdnih sestara sv. Križa – Srijemska Mitrovica. Srijemski biskup mons. **Fabijan Svalina** za *Hrvatsku riječ* kazao je kako zborovi predstavljaju kulturnu baštinu koju hrvatski narod njeguje u svom sveukupnome korpusu i dodao kako se na koncertu može čuti i nekoliko stranih božićnih pjesama kako bi se pokazalo bogatstvo jedne univerzalnosti poruke Božića.

»Još smo u božićnoj osmini kada otajstvo Božića doživljavamo na jedan specifičan način, da Bog u liku malenoga djeteta, dakle simbol krhkosti, nejakosti, slabosti, očituje svoju ljubav. Dolazi baš takav ohrabriti, osnažiti, potaknuti čovjeka. I nalazimo se u godini jubileja koju je papa *Franjo* na sam Badnjak otvorio za opću Crkvu, a mi smo je, kao Srijemska crkva 28. prosinca u Srijemskoj Mitrovici u našoj katedrali otvorili za našu Srijemsku biskupiju. To je nada koja ne postiđuje. Kada živimo u ovim vremenima koja su bremenita određenim pitanjima, ratovima, tjeskobama, strahovima... i u tim okolnostima tre-

ba živjeti i svjedočiti nadu. I ovaj božićni koncert je dio te baštine koju želimo posvjedočiti i vjerničkog svjedočenja onoga što mi živimo i želimo to prenijeti drugima koji žele slušati i obogatiti se ovim duhovnim blagom i naslijeđem kojeg imamo», naveo je mons. Svalina.

Glasovi vjernika

Vlč. **Stjepan Šumanovac** i voditelj zbora župe sv. Roka u Petrovaradinu istaknuo je kako božićni koncert ima veliki značaj, kako za Srijemsku biskupiju tako i za župnu zajednicu. Iako je tek nekoliko mjeseci upravitelj spomenute župe, s članovima zbora pripremili su tri pjesme za ovaj koncert.

»Prva pjesma *Ustajte pastiri* posebno je značajna za ovaj dio naše biskupije, kao i za Srijem i našu župnu za-

jednicu, jer ju je napisao **Ilija Okruglić**, poznati srijemski glazbenik i svećenik koji je djelovao na ovim prostorima. Druga pjesma *Veseli se, majko Božija* dolazi iz Dalmacije, a treća *O djetesce moje drago* tradicionalna je božićna pjesma poznata svima. Ovim pjesmama predstavljamo našu župnu zajednicu. Iako nas u zboru trenutno ima samo sedam, nadamo se da će nas u budućnosti biti više. Mi ćemo pjevati na jedan drugačiji način. Smatramo da i mi možemo dati svoj doprinos ovom koncertu. Pjevat ćemo a capella kako bi se riječi i glasovi što bolje čuli», istaknuo je vlč. Stjepan Šumanovac.

K. Ivković Ivandekić

**GODIŠNJI
SUSRET
BETLEMAŠA**

BOŽIĆ U SURČINU

Nedjelja, 05.01.2025. u 17h
u Crkvi Presvetog Trojstva u Surčinu,
Vojvođanska 283

Gosti:
Betlemaši iz Novog Slankamena
Betlemaši iz Golubinaca

Domaćini: Betlemaši iz Surčina

Financijska potpora: Središnji državni ured za Hrvate
izvan Republike Hrvatske

Božićni koncert Katedralnog zbora *Albe Vidaković*

Rodio se Bog i čovjek

Na blagdan sv. Stjepana prvomučenika, 26. prosinca, u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske održan je 34. Božićni koncert Katedralnog zbora *Albe Vidaković*.

Na programu najstarijeg božićnog koncerta u Subotičkoj biskupiji našle su se božićne pjesme i popijevke iz Bačke, odnosno Vojvodine, te Hrvatske i Mađarske, kao i drugih zemalja svijeta.

Odabir programa usmjeren je na sakralni prostor, a po riječima zborovođe i dirigenta **Miroslava Stantića** koncert je ove godine ponovno u katedrali i zbog Jubilejske godine koja je pred nama.

»Ove godine odlučili smo da koncert ne bude samo s tamburašima, nego da imamo i puhače, odnosno flaute i fagot, uz orgulje. Budući da je ovo najstariji božićni kon-

cert u našoj biskupiji, to nas obvezuje da u tom smjeru i nastavimo. Na programu su se našli vođovodanski skladatelji poput **Stanislava Prepreka**, ali tu je i svjetska božićna baština poput **F. Couperina**, **F. Grubera**, **J. Schnabela**, te hrvatska baština, kao i poznata pjesma *Rodio se Bog i čovjek* iz zbirke **Đure Vejkić** iz 1807. godine. Nastojali smo zastupiti one nacije koje su među članovima zbora, a to su Mađari i Hrvati, te smo birali pjesme i iz tih naroda. Zahvalan sam i publici koja je ispunila katedralu i time potvrdila da i na ovaj način, kroz glazbu, možemo slaviti Božić. Veseli me i broj pjevača i svirača koji su doprinijeli ovom božićnom ugođaju«, kazao je Stantić.

Na programu su, uz Katedralni zbor, nastupili i solisti **Kornelije Vizin** (orgulje), **Aleksandra Ušumović** (sopran), **Lucija Vukov** (flauta), te puhački trio Lucija Vukov i **Kristina Stankov** – flaute i **Mihály Szűcs** – fagot uz pratnju Kornelija Vizina (orgulje). U drugom dijelu koncerta uz pjevače nastupio je i Subotički tamburaški orkestar koji je uvježbala **Marijana Marki**.

Ono što je Stantić također istaknuo jest da je izbor pjesama za koncert u liturgijskom prostoru često zamka u koju mnogi upadnu, a to je da se u sakralnom prostoru izvode pjesme poznatih filmova ili reklama, što može biti i zvučati atraktivno, ali nije prilagođeno prostoru u kome se izvodi. Stoga je, kako je naglasio, važan odabir, a budući da je izbor velik može se odabrati sve ono prikladno i to predstaviti publici.

Na kraju koncerta okupljene je pozdravio i pjevačima i sviračima se zahvalio katedralni župnik mons. **Stjepan Beretić**.

Ž. V.

Ministarstvo kulture: Natječaj za manjine

BEOGRAD – Ministarstvo kulture Republike Srbije raspisalo je Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata iz područja suvremenog stvaralaštva u Srbiji u 2025. godini u području kulturnih djelatnosti nacionalnih manjina.

Cilj natječaja je unaprijeđena participacija nacionalnih manjina u kulturnom životu Srbije i razvijen međukulturni dijalog. Najmanji iznos koji će se financirati ili sufinancirati po projektu iznosi 150.000 dinara. Natječaj je otvoren do 3. veljače 2025. godine.

Naivno slikarstvo Kovačice na UNESCO-ovoj listi

BEOGRAD – Naivno slikarstvo Kovačice upisano je na UNESCO-ovu listu nematerijalnog kulturnog naslijeđa čovječanstva, priopćilo je Ministarstvo kulture Srbije. Odluku o upisu donio je UNESCO-ov komitet za očuvanje nematerijalnog kulturnog naslijeđa na zasjedanju u Asunsionu u Paragvaju.

Kovačica, mesto u južnom Banatu naseljeno Slovaci, čuveno je po naivnoj slikarskoj umjetnosti njegovih stanovnika kojom opisuju život seljaka. Najpoznatiji predstavnici toga slikarstva su **Zuzana Chalupová** i **Martin Jonáš**.

Naivno slikarstvo Kovačice je ranije, 2012. godine, upisano u Nacionalni registar nematerijalnog kulturnog naslijeđa Srbije.

Božićni koncert u Surčinu

SURČIN – Hrvatska čitaonica *Fischer* priređuje u nedjelju, 12. siječnja, Božićni koncert u crkvi Presvetog Trojstva u Surčinu. Početak je u 17 sati. Koncert je dio programa *Božić u Surčinu* pod pokroviteljstvom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Veliko prelo 2025.: Natječaji za prelijsku pismu i najlepšu prelju

SUBOTICA – HKC *Bunjevačko kolo* organizira *Veliko prelo 2025.* koje će biti održano u subotu, 25. siječnja 2025. godine, u dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* u Su-

botici. Gosti se očekuju od 19 do 20 sati, kada počinje službeni dio programa, poručuju organizatori.

Tijekom programa goste će zabavljati tamburaški ansambl *Ruže*, klapa *Kampanel* i **Neno Belan & Fiumens**. Cijena ulaznice je 3.800 dinara. U cijenu je uključena večera i piće. Svaka ulaznica sudjeluje u izvlačenju bogate tombole, a glavna nagrada je i ove godine ljetovanje na Hrvatskom primorju. Sve informacije u vezi s rezervacijom i kupovine karata mogu se dobiti od 6. siječnja u uredu HKC-a *Bunjevačko kolo* ili na telefon: 064/659-08-29 ili 024/555-589, radnim danima od 8 do 14 sati.

Kao i ranijih godina, organizatori su objavili dva natječaja: za izbor najljepše prelje i za najbolju prelijsku pismu

Velikog prela 2025. Glede izbora za najljepšu prelju, prijavu za natječaj moguće je predati putem e-mail adrese hkcunjevackokolosubotica@yahoo.com, s naznakom za *Veliko prelo 2025.* – natječaj za prelju ili putem facebook stranice HKC *Bunjevačko kolo* (u Inbox). Uz prijavu je potrebno dostaviti: ime i prezime, mjesto stanovanja, godinu rođenja i kontakt telefon. Prelja za izbor na *Velikom prelu* mora biti odjevena u bunjevačku narodnu nošnju, a sve zainteresirane organizatori mogu pomoći oko izbora nošnje. Natječaj je otvoren do 21. siječnja 2025. godine.

Kada je riječ o natječaju za prelijsku pismu, pjesme je potrebno je dostaviti na e-mail adresu: hkcunjevackokolosubotica@yahoo.com ili poštom na adresu: HKC *Bunjevačko kolo*, Preradovićeve br. 4, 24000 Subotica, s naznakom za *Veliko prelo 2025.* – natječaj za »prelijsku pismu«. Uz prijavu je potrebno napisati tko je autor pjesme i kontakt telefon, adresu i e-mail. Pjesma treba biti napisana na hrvatskom jeziku ili na ikavici s temom koja je prigodna uz prelo, zimu, blag dane, bunjevačke običaje i tomu slično.

Povjerenstvo za izbor *prelijske pisme* informaciju o tome tko su autori pjesama dobivaju tek nakon izbora pobjednika. Natječaj je otvoren do 20. siječnja 2025. godine.

Kulturna 2024. godina za nama i planovi

Izložbe, knjige i filmovi, nagrade...

Sumirajući proteklu 2024. godinu u području kulture, razgovarali smo s umjetnicima i književnim autorima iz hrvatske zajednice u Srbiji. U anketi koju smo proveli, oni za naš tjednik odgovaraju na pitanje što im je na stvaralačkom planu obilježilo godinu za nama? Uz to, govore i o planovima za 2025. u koju smo nedavno zakoračili.

Melinda Šefčić, vizualna umjetnica: Što se 2024. godine tiče, ostvareni su brojni projekti. Jedan od njih je projekt *Kvart u boji*, koji sam realizirala u suradnji s Kulturnim centrom Travno. Nadalje, projekt *Šarena bolnica* uspješno je realiziran u KBC-u Zagreb, bolnici Rebro, uz financijsku potporu Ministarstva kulture i medija Hrvatske. U svibnju ove godine završen je jednogodišnji projekt *Jednakost kreativnosti*, koji je uključivao estetizaciju prostora kazionice u Požegi, zatvora u Puli i zatvora u Osijeku, uz provedbu istraživačkog rada. Projekt je realiziran u suradnji s Hrvatskim društvom likovnih

umjetnika, a financiran je od strane Ministarstva pravosuđa i uprave Republike Hrvatske. Također, iza nas je još jedna uspješna godina provedbe izbornog kolegija *Estetizacija javnoga prostora umjetnošću*, koji je uključivao oslikavanje 12 prostora bolnice Rebro uz aktivaciju studenata Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu. Imala sam i dvije samostalne izložbe pod nazivom *Fragmentacija*. Prva je bila u srpnju u Galeriji Karas u Zagrebu, a druga u listopadu u Malom likovnom salonu pri Kulturnom centru Novog Sada. Pred kraj godine započeli smo provođenje EU projekta *Healing Nature – Animation for Health and Well-being in Children Hospital Environments*, čije smo autorice **Lea Vidaković** i ja. Projekt je sufinanciran od *Kreativne Europe*. Realizacija projekta trajat će do studenog 2026. godine. Za 2025. godinu već su mi najavljene tri samostalne izložbe: u Galeriji Art room u Samoboru, u Sveučilišnoj galeriji u Splitu, u Institutu Liszt – Mađarski kulturni centar u Zagrebu. Uz to, planira se realizacija deset projekata u suradnji s Mjesnim odborima Grada Zagreba te rezidencijalni program koji sam ostvarila u Cité internationale des arts u Parizu, od srpnja do kraja rujna 2025. godine. Naravno, u tijeku je provedba izbornog kolegija na ALU te priprema novih projekata. Čekaju se i rezultati natječaja koji bi mogli dodatno povećati broj projekata u 2025. godini.

Branka Bešević Gajić, filmska redateljica: Godina 2024. za mene je bila izuzetno dinamična i profesionalno značajna. Istaknula bih rad na igranom filmu *Identitet*, koji se bavi pitanjima osobnog, rodnog i nacionalnog identiteta kroz priču o ženi koja traži svoje mjesto u svijetu. Ova tema mi je posebno važna jer se dotiče položaja manjina i preispitivanja društvenih normi, što smatram ključnim za suvremeno društvo. Također, ove godine imala sam velike premijere čak s dva svoja nova dugometražna filma, a poseban uspjeh postigao je igrani film *Odluka*, koji je izazvao snažne reakcije publike i otvorio prostor za razgovor o temi obiteljskog nasilja. Osim toga, prošla sam izbor u zvanje docenta i počela predavati na fakultetu, gdje kroz rad sa studentima nastojim osnažiti buduće generacije medijskih profesionalaca. Za 2025. godinu planiram završetak igranog filma *Identitet* koji će se realizirati u većinskoj hrvatskoj produkciji, kao i njegovo predstavljanje na domaćim i međunarodnim festivalima. Fokus će biti i na društvenim temama koje osvjetljavaju nepravdu

i marginalizirane skupine, jer vjerujem u snagu filma kao alata za društvene promjene. Kroz umjetnički i pedagoški rad nastaviti ću se zalagati za ravnopravnost, pravdu i poštivanje ljudskih prava.

Ivan Sokač, književnik: Za mene je 2024. bila uspješna godina. Na svečanoj skupštini Međimurske županije 30. travnja, kojoj je prisustvovao i predsjednik Hrvatske **Zoran Milanović**, dodijeljeno mi je priznanje *Povelja Međimurske županije* za postignuća u književnosti kojima negujem svoje međimursko naslijeđe u inozemstvu. Velika čast i puno srce! U Zagrebu je nedugo zatim tiskano drugo izdanje moje zbirke prozaida *Rosa*, a ta je knjiga stigla u sve veće knjižnice u Hrvatskoj. Godina je bila prepuna i zanimljivih književnih i umjetničkih susreta i tribina. Moji prepjevi s kajkavskog starih hrvatskih pjesnika na srpski bili su za mene pravi izazov i nešto sasvim novo. Odrađeni su i paralelni recitali koji su naišli na najpozitivnije reakcije. Konačno je završen i rad na filmu *Amići* po scenariju koji sam napisao, te otpočeli pregovori oko premijere

i emitiranja. Za ovu godinu planiram dva književna pothvata: monografsku publikaciju o beogradskim Međimurcima s do sada neobjavljenim dokumentima o velikanima koji su ostavili trag u našem milijunskom i otvorenom gradu. Također, u planu mi je i tiskanje dvojezične hrvatsko-srpske zbirke odabranih pjesama i prozaida, s već spre-

mnim izvedbama renomiranih glumaca našeg podneblja. Radujem se unaprijed promocijama i susretima s dragim ljudima.

Branko Ištvančić, filmski redatelj: Na profesionalnom planu, prošlu 2024. godinu obilježilo mi je nekoliko događaja. Uspješan nastup moje ekipe dokumentarnog filma *Prašina u vitrini* redatelja **Daniela Pavlića** u selekciji programa *Filmovi u nastanku* na festivalu u Puli i premijerno prikazivanje završenog dokumentarnog filma *Memorija jedne generacije – Ratni radio Vukovar* redateljice **Biljane Čakić** pred prepunim gledalištem na *Vukovar film festivalu*. U tim filmovima koji su nastali u produkciji udruge *Artizana* uz potporu HAVC-a bio sam u

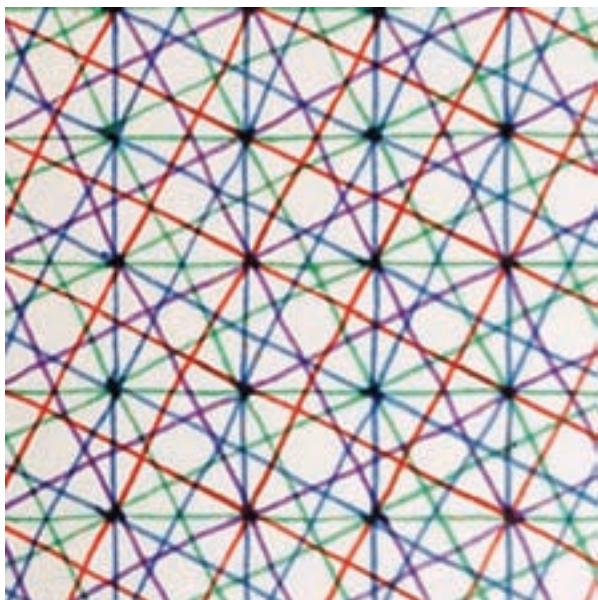
ulozi producenta. U 2025. godini očekujem dovršetak dokumentarnog filma *Bili smo u ONB-u* s glumcem **Nikšom Kušeljom** i početak rada s ekipom na snimanju novog dokumentarnog filma *Bardo – jedna postcovid priča* čije sam prve kadrove protekloga ljeta već snimio u zavičaju. Također, htio bih istaknuti i rad na organizaciji *Ciklusa hrvatskog filma u Vojvodini* za koji smo dobili plaketu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u povodu 15 godina rada, a s kojima nastavljamo suradnju i partnerstvo u programima koje ove godine pripremamo i širimo u druge gradove Vojvodine, poput Novog Sada i Sombora.

Mirko Kopunović, književnik: Kao najvažnije istaknuo bih susrete s meni dragim ljudima, dragocjene razgovore s njima u kojima smo se (ne)razumijevali, ali ipak razumjeli. Iz tih razgovora često proisteknu mnoge ideje, projekti, koje treba razvijati te će možda biti realizirani. Zadovoljan sam što sam bio dio ekipe (**Zlatko Romić, Katarina i Ervin Čeliković** i ja) koja je objavljivanjem osme knjige *Izabranih djela Balinta Vujkova* završila taj kapitalni izdavački pothvat. Sudjelovao sam i u realizaciji časopisa *Nova riječ*, 16. sveska *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*, nove zbirke pjesama *Lira naiva*, kalendara *Subotička Danica*, Godišnjaka za znanstvena istraživanja ZKVH-a, zbornika radova s prošlogodišnjih *Dana Balinta Vujkova...* U organizaciji i na poziv ZKVH-a sudjelovao sam i na *Humskim danima poezije* u predivnom gradu Mostaru. Nismo odoljeli vidjeti onu poznatu ploču koju su Bunjevci postavili na crkvu u Blagaju, te diviti se i zagaziti u rijeku Bunu. U Zagrebu na sajmu knjiga *Interliber* predstavili smo *Izabrana djela*

Balinta Vujkova, a krajem studenoga sudjelovao sam u programu *Hrvatske književne Panonije* u Budimpešti te u Monoštoru govorio na predstavljanju prve knjige **Anite Đipanova Marijanovića** *Oće rič pisma da bude*. Počasćen sam što sam u rujnu bio prvi gost *Književnog salona* kojega je pokrenuo ZKVH a podržala NIU *Hrvatska riječ*. Na *Danima Balinta Vujkova* primio sam trijenalnu nagradu ZKVH-a *Iso Velikanović* za knjigu pripovjedaka *Fajrunt u Istarskoj ulici*. Ako sam i malo poletio, brzo sam se spustio na zemlju. Kakvo je takvo je, čovjeku je mjesto na njoj. Htio sam, a nisam uspio napisati nekoliko pripovjedaka. Predao sam knjigu memoarske proze, nije objavljena, ali se nadam da će u perspektivi biti. Što dalje? Ako htijenja, želje i puta znamo, do cilja stići ćemo; ako ne, lutat ćemo, možda cilja dostignuti, svakako negdje prispjeti.

Goran Kujundžić, vizualni umjetnik: U prošloj godini imao sam dvije samostalne izložbe. Prva je održana u Galeriji Kulturnog centra u Osijeku, a druga u Galeriji *Ružić* u Slavonskom Brodu. Od skupnih izložbi izdvojio bih izlaganje u Mariboru, Puli, Grožnjanu, Vinkovcima, Osijeku i na kraju prosinca izlaganje na izložbi minijatura

u Dubrovniku. Iznimno sam zadovoljan gostovanjem na Pedagoškom fakultetu Univerziteta u Sarajevu u statusu pozvanog predavača. Tijekom srpnja boravio sam na Likovnoj radionici u Supetru u organizaciji Dječjeg doma Sv. Ana. Dok je u prosincu izašla dječja slikovnica koju sam ilustrirao za autoricu **Antoanetu Klobučar** u izdanju Matice hrvatske. U 2025. godini, za sada planiram krajem siječnja boraviti na 51. *Zimskoj likovnoj koloniji* u Karlovcu, te u veljači gostovati kao predavač na *Eötvös József Főiskola* u Baji. Na kraju bih istaknuo online i gale-rijske izložbe *AEXPO* i *AEXPO futura* koje organiziramo svake godine u okviru Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku, gdje sam uposlen. Ove međunarodne izložbe pokrivaju likovne radove profesora koji rade na učiteljskim i pedagoškim fakultetima, te studentske likovne radove s istih fakulteta.

Davor Gromilović, vizualni umjetnik: U prošloj godini izdvojio bih nekoliko postignutih stvari. Prva je sudjelovanje na izložbi *PopCorn* u Bruxellesu, u muzeju MIMA koji je fokusiran na suvremenu umjetnost. Izložba je bila otvorena u travnju i trajala je nekoliko mjeseci. Velika mi je čast što sam bio dio selekcije umjetnika iz cijelog svi-

jeta. U drugoj polovini godine sudjelovao sam na grupnoj izložbi *Pop Surrealism & Other Stories* u Valenciji u *Black Light Gallery*. Rad pod nazivom *Winter Holidays*, crtež na kom sam radio dvije godine, otkupila je *Solo Collection* iz Madrida, muzej za modernu umjetnost, gdje je ozbiljna kolekcija umjetnika iz cijelog svijeta. Također, imao sam priliku raditi dizajn majica za poznati švedski bend *Viagra Boys*. Moja art knjiga pod nazivom *Bestiary* doživjela je drugo izdanje, *Symposion* iz Subotice je izdavač. Što se tiče 2025. godine, spremam malu samostalnu izložbu za *Nucleus Portland Gallery* u Portlandu koja bi trebala biti u travnju, a imam planove unaprijediti grafički dio svog ateljea. Imam planova i glede vlastite edukacije.

D. B. P.

Božićni koncert Subotičkog tamburaškog orkestra

Subotički tamburaški orkestar priredio je svoj Božićni koncert u ponedjeljak, 23. prosinca, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici na kojem su uz tradicionalne i popularne božićne melodije i pjesme nastupili vokalni solisti **Antonija Dulić, Marija Kovač, Bojan Bukvić i Martina Cvijin**, potom dječji zbor subotičke župe Uskrsnuće Isusovo, na klaviru **Filip Čeliković**, a specijalni gost koncerta bio je Ženski vokalni sastav *Res Miranda* iz Novog Sada.

Dirigentica STO-a **Marijana Marki** kaže kako za ovaj koncert uvijek prakticiraju pozvati puno gostiju te uz šarolik repertoar napraviti pravu blagdansku atmosferu.

»Repertoar je šarolik kao i svake godine, trudimo se svaki put unijeti nešto novo kada su u pitanju strane božićne pjesme, a naravno ne zaboravljamo ni naše tradicionalne. Za neke od njih smo ove godine uradili nove aranžmane pa je sve dobilo neki novi sjaj«, navodi ona ističući kako je protekla godina za Subotički tamburaški orkestar, po pitanju nastupa i koncerata, bila bogata.

»Prije pet-šest godina orkestar je radio jedan projekt u okviru kojeg je uvrstio pop-rock te jazz repertoar. Budući da je to bilo veoma traženo kod naše publike, ove godine smo obnovili taj program pa smo ga osim u Subotici, izveli u Kikindi, Zrenjaninu, Novom Sadu i imamo još dosta dogovorenih gradova koji ga žele čuti. Osim toga, nastupili smo na *Festivalu tamburaških orkestara* u Rumi, gostovali smo u Vinkovcima, Banja Luci... Bilo je dosta događanja, a ovaj Božićni koncert je kruna svega toga i poticaj za iduću godinu«, kaže Marki.

Specijalni gost koncerta bio je Ženski vokalni sastav *Res Miranda* iz Novog Sada, čija je umjetnička voditeljica **Dunja Huzjan**.

»Postojimo od 2014. godine, negujemo klasičan repertoar za zbor, ali uz jednu širinu pa on obuhvaća i obrade nekih narodnih, odnosno pop pjesama. Tijekom ovih godina nastupali smo na brojnim natjecanjima (osvajale smo prve i druge nagrade u Ohridu, u Prevezi u Grčkoj, u Tuzli, Bijeljini) i koncertima, a ovo nam je prvi put da nastupamo u Subotici. Danas smo među ostalim otpjevale po jednu božićnu pjesmu na francuskom, potom katalonskom, ukrajinskom i švedskom. Što se tiče članstva, ono se mijenja u skladu s obiteljskim obvezama i tijekom ovih deset godina ja sam jedina koja je tu od početka (trenutno je u sastavu i Subotičanka **Ana Piuković**). Ima nas osam (četiri soprana i četiri alta) i to je neki broj kojem težimo«, navodi Huzjan.

I. P. S.

Otvorena Jubilejska godina

Zdravo, križu Kristov, nado jedina

Na blagdan Svete Obitelji, 29. prosinca, u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske vjernici su se okupili na svečani obred otvaranja Jubilejske godine koji je započeo pored crkve, ispred spomenika biskupu **Ivanu Antunoviću**. Sam obred otvorenja, kao i dvojezičnu svetu misu predvodio je biskup Subotičke biskupije **Franjo Fazekas** u zajedništvu s brojnim svećenicima ove biskupije.

Biskup je na početku naglasio:

»Otajstvo utjelovljenja našega Spasitelja Isusa Krista, čuvano u zajedništvu ljubavi Svete nazaretske obitelji, za nas je razlog duboke radosti i sigurne nade. U zajedništvu sa sveopćom Crkvom, dok slavimo Očevu ljubav, koja se očituje u tijelu Riječi postale čovjekom i u znaku križa, sidra spasenja, svečano otvaramo Jubilejsku godinu za našu subotičku Crkvu«.

Slijedila je procesija oko crkve, te je biskup na pragu katedrale uzeo jubilejski križ (koji je nošen u procesiji) i vjernike je pozvao na čašćenje križa poklikom »Zdravo, križu Kristov, nado jedina!«.

Nakon ulaska u crkvu biskup je skupa sa svećenicima i poslužiteljima oko oltara, kod krsnog zdenca predvodio obred spomena krštenja. Tada je križ postavljen kod oltara i tu će ostati tijekom cijele jubilejske godine, kako bi ga narod mogao častiti.

Nakon ovog svečanog obreda uslijedila je sveta misa, a biskup Fazekas je u prigodnoj homiliji podsjetio okupljene vjernike na početke i povijest održavanja jubilejske

godine, koji se spominju još u Bibliji, u Starom zavjetu. Također, biskup je podsjetio:

»U povijesti naše Katoličke Crkve o jubileju se prvi puta počelo govoriti još 1300. godine, za vrijeme pape **Bonifacija VIII.** On je tada istaknuo tri bitna sadržaja jubilejske godine: hodočašće na sveta mjesta, ispovijed i s time povezani oprost od vremenitih kazni za grijeh te sudjelovanje u godišnjem svetkovanju. Naglasak je bio, dakle, više na duhovnoj obnovi i pobožnosti, nego na socijalnoj promjeni«.

Biskup Fazekas je propovijed završio porukom:

»Imajući na umu biblijsku, starozavjetnu tradiciju, nakon Tridentskog sabora, pokorničkom se aspektu jubileja dodaje karitativni: posvjedočiti vjeru djelima ljubavi prema bližnjima«.

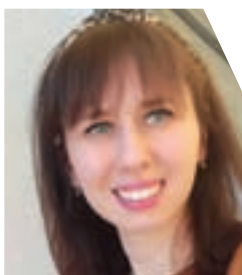
Svečano otvorenje jubilejske godine u katedrali-manjoj bazilici sv. Dimitrija, đakona i mučenika u Srijemskoj Mitrovici predvodio je srijemski biskup mons. **Fabijan Svalina**, a kako je najavljeno za oprosnu crkvu proglašena je i proštenišna crkva biskupijskog svetišta Gospe Snježne na Tekijama.

Jubilejska godina u Beogradskoj nadbiskupiji svečano je otvorena 29. prosinca u beogradskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije, a svečanost je predvodio kardinal **Ladislav Nemet SVD**.

U prigodnoj homiliji, kako prenosi portal Beogradske nadbiskupije, kardinal Nemet je među ostalim rekao:

»Za vrijeme ove Svete godine, papa **Franjo** poziva nas da uradimo nekoliko stvari. Jedna od najvažnijih je hodočašće za sve katolike, ali i ljude dobre volje koji žele s nama biti na putu. U Beogradskoj nadbiskupiji imamo dvije crkve koje su jubilarne crkve, koje daju mogućnost za dobivanje istih milosti kao da smo otišli u Rim, a to je upravo crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije, naša katedrala i crkva Uzvišenja svetog Križa u Nišu«, rekao je mons. Nemet i najavio hodočašća koja su planirana u svibnju, te Susret mladih u Rimu sa svetim Ocem, koje je predviđeno za posljednju nedjelju srpnja.

Ž. V.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Nalazimo se na početku još jedne kalendarske godine. Ne znamo što će nam ona donijeti, a ako malo pomnije ispratimo događaje kod nas i u svijetu, mogli bismo biti zabrinuti za ono što će uslijediti u mjesecima koji su pred nama. Posebno jer znamo da svi nemiri i sukobi, koliko god bili daleko, ostavljaju posljedice na sve nas. Brinemo se i za ekonomsku situaciju, jer se u posljednje vrijeme sve teže živi, krize su sve veće, mnogi poslovi nesigurni, te se bojimo što će biti već sutra. I tako, veselo dočekujemo dolazak nove godine, a zapravo smo zabrinuti onim što nam ona donosi. A treba li kršćanin toliko brinuti, i za čega bi on trebao brinuti? Jesu li njegove brige jednake onima koje brinu suvremeno društvo ili nešto drugo muči vjernike?

Krist je uz nas

Nova godina traje već nekoliko dana, splasnula je polako euforija dočeka, ugasile su se prskalice i vraćamo se u realnost. A realnost nije ni malo blistava i šljokičava kao novogodišnja noć. Ipak, za kršćanina ona nije turobna, jer Krist je njegovo svjetlo. Isus poručuje svojim učenicima: »Nemojte dakle zabrinuto govoriti: 'Što ćemo jesti?' ili: 'Što ćemo piti?' ili: 'U što ćemo se obući?' Ta sve to pogani ištu. Zna Otac vaš nebeski da vam je sve to potrebno« (Mt 6,31-32). Život svakog čovjeka obilježen je neizvjesnošću te su mnogi zabrinuti i u strahu od budućnosti. No, vjernik treba sve staviti u Božje ruke, treba se potpuno pouzdati u Božju providnost. S tim povjerenjem i pouzdanjem započeti novu godinu, svaki mjesec i svaki dan. Kada čovjek tako živi, osjeti da je Bog tu i da ga vodi, da se za njega pobrine i onda kada se čini da nema rješenja, jer on za sve ima rješenje i jedini on može pronaći izlaz iz svake situacije. Tjeskobna

U novu godinu s Bogom

briga i strah pred onim što će biti u budućnosti ne more onoga koji svaki svoj dan započinje s Bogom, koji Bogu povjerava svako svoje sutra, sve svoje planove i životne brige.

Kršćanski planovi za budućnost

A svaki novi početak, pa tako i početak nove godine nosi sa sobom i brojne planove. Mnogo toga planiramo, mnogo toga očekujemo. Ipak, Isus ima za vjernike poruku: »Tražite stoga najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati« (Mt 6, 33). Božje kraljevstvo treba biti naša prva briga i naša prva želja u ovoj i svakoj budućoj godini. A to zahtijeva mukotrpan rad na sebi, zahtijeva veliki trud i angažman, zaokret u mnogim planovima i mijenjanje liste prioriteta. Ispred svih planova o karijeri, putovanjima, profesionalnim usavršavanjima i sl., treba biti plan o svom kršćanskom usavršavanju. I sada na početku novog razdoblja ne treba se zapitati što sam do sada postigao u životu i kako to poboljšati, nego što sam kao vjernik postigao i što mogu učiniti na tom polju više i bolje. U ovom vremenu podvlačenja crta i planiranja imamo pred sobom uzore u susjedima, prijateljima, kolegama ili šefovima. Ali to nisu uzori koje trebamo slijediti. Kršćanin treba pronaći uzore u svecima i ljudima snažne vjere, te napraviti planove kako njih nasljedovati i na taj način približiti se Božjem kraljevstvu.

Zato neka nam godina koja je pred nama bude godina pouzdanja u Božju providnost, godina u kojoj ćemo postati bolji kršćani, vjernici po Kristovoj mjeri. Ne trebamo se odreći i drugih svojih planova, ali ih ostvarujemo s Bogom. Ipak, neka nam na prvom mjestu ostane rast u vjeri i ljubavi. Jer, kao što smo već govorili, to je naš način da mijenjamo ovaj svijet na bolje, što svi i želimo.

Foto:Srijemska biskupija

Susret potomaka Elizabete i Stipana Dulića (Frasini)

Nakon stoljeća 136 potomaka

»Osnovni cilj ovog okupljanja je da oživimo sjećanja na majku i didu, da se okupimo, oni mlađi koji se ne poznaju da se upoznaju i da učvrstimo naše obiteljsko zajedništvo«, priča Franjo Dulić

Stipan Dulić,
fotografirano 1919. godine

Elizabeta Gabrić,
fotografirano 1920. godine

Vjenčana slika Elizabete i
Stipana Dulića 1924. godine

Prije točno stotinu godina, 1924., vjenčali su se **Elizabeta Gabrić i Stipan Dulić Frasin**.

Stipan ili Stipe, kako su ga mnogi zvali, rođen je 27. prosinca 1901., od roditelja **Nikole i Đule**, rođene **Dulić**, a preminuo je 1992. godine. Bio je član *Bunjevačkog momačkog društva* i gradski bandaš 1920. godine.

Elizabeta – Liza, kako su je svi zvali, rođena je 24. rujna 1903. godine od roditelja **Laze Gabrića i Mande**, rođene **Vukov**, a preminula je 1971. Bila je kao djevojka članica *Katoličkog divojačkog društva*.

Ovom svijetu, narodu i Crkvi darovali su i iza sebe ostavili, do sada, 136 potomaka, a uskoro se očekuju i novi članovi ove brojne obitelji.

Prikupljeni podaci i izrađeno obiteljsko stablo

I sami potomci, osobito oni mlađi naraštaji, ne poznaju se osobno. Stoga su se okupili unuci i unuke i odlučili napraviti obiteljski susret, kako bi se mlađi naraštaji upoznali, pa i zbližili.

»Sestra **Nevenka** i ja već nekih pet do sedam godina planiramo ovaj skup, no, nikako nismo uspjeli naći odgovarajući termin i do kraja se organizirati. Prošle godine kada sam vidio da blagdan Sv. obitelji pada na nedjelju, a želja nam je bila okupiti se između Božića i Nove godine budući da tada dolaze i oni koji žive izvan Subotice i okolice, odmah sam zakazao misu kod franjevaca i precizi-

Obiteljska fotografija nastala 1944. na slici su: gornji red – Manda, Mira, Antun, Ružica i Terezija. Sjede: Elizabeta u krilu joj Blaženka i Stipan, a između njih stoje: Marija, Justina i Julija. Najmađi brat Stipan Braco je bio u stomaku

rali smo datum našeg susreta. Okupili smo organizacijski odbor i primili se posla. Prikupljali smo podatke, te se i sami iznenadili podatku da su se majka i dida vjenčali 1924. godine i da se baš poklopilo da će naš susret biti u sklopu stote godišnjice njihova vjenčanja. Osnovni cilj ovog okupljanja je da oživimo sjećanja na majku i didu, da se okupimo, oni mlađi koji se ne poznaju da se upoznaju i da učvrstimo naše obiteljsko zajedništvo», priča **Franjo Dulić**, idejni tvorac ovoga skupa i jedan od unučadi spomenutih Elizabete i Stipana.

Po njegovim riječima obiteljsko stablo je za ovu prigodu izradio **Gabriel (Gavro) Dulić**, a **Nevenka Tumbas** je napravila prezentaciju u kojoj su prikazani podaci i stare fotografije.

»Mi kao unučad majke i dide smo sada postavili temelje, izradili stablo i pokrenuli okupljanje, a sada je na mladima da to dalje nastave. Bogu fala pa nas ima, a budućci da još ima puno praunučadi koja se još nisu ni podomila, tek će nas biti. Ni sami nismo bili svjesni koliko nas je potomaka dok nismo sjeli i počeli prikupljati podatke, tako da je ovo bilo i nama zanimljivo. Nažalost, većina naših roditelja su se preselili u vječnost, a oni koji su još s nama bili su

nam izvor informacija. Ono što me dodatno raduje jeste da smo za ovu prigodu i obnovili majkinu i didinu grobnicu i što je ona u našoj familiji. Jednom prilikom mi je dida Stipan rekao 'čuvajte, dico, ovu grobnicu, u njoj su tri žene koje su imale po 14 dice'. Bogu fala, sačuvali smo je i ostala je u našoj familiji«, priča Franjo Dulić.

Sjećanje na didu i majku

Na ovome susretu potomaka okupilo se oko 120 ljudi, a najstariji među njima bio je **Antun Dulić** sa svojih 93 godine.

»Jako sam zadovoljan i sritan da sam mogao doći na ovaj susret. Nisam najboljeg zdravlja, al ovo nisam želio propustiti. Teško da ću doživjeti ponovni susret, al sam zafalan svima koji su se potrudili i ovako nas sitali na naše roditelje i dico. Puno tog pamtim i znam da mami i bači (kako smo zvali oca) nije bilo lako, često su se selili i tribalo je sve nas odraniti, ali sad kad bi ovo vidili, bili bi sigurno sritni«, priča Antun. Uz njega na skupu je bila i najmlađa

kći **Blaženka** (81 godinu) dok s. **Jasna** (84 godine) nije mogla doći zbog bolesti, te s. **Ignacija** (87 godina) zbog udaljenosti i bolesti nije bila.

Majka Elizabeta s kćerima, 1958. godine

Antun nam je ispričao i kako su se on i njegove dvije sestre **Ružica** i **Mira** rodili u Jarmini (naselje blizu Vinkovaca – Hrvatska), te da su njihovi roditelji živjeli u raznim mjestima, odnosno selima a tamo su se i djeca rađala. Tako su kao obitelj živjeli: u bajmačkom i tavankutskom ataru, potom u Hrvatskoj, na Gabriću, na Bikovu, u Đurđinu kod pruge, a kasnije su izgradili svoj salaš koji je bio s lijeve strane na ulasku u Đurđin kada se ide iz Mišićeva, na kom je i on sam živio do preseljenja u Suboticu.

Elizabeta i Stipan su izrodili 14 djece: kao bebe i mala djeca su umrli (**Mičo**, **Gabor**, beba bez imena i **Nevenka**), a ostali desetero su: **Manda** (1927. – 2009.) kasnije s. M. **Cecilija** u samostanu Pohođenja Marijina u Zagrebu, **Terezija** (1929. – 1997.), Antun (1931.), Ružica (1933. – 2022.), Mira (1935. – 2018.), **Justina** (1937.) kasnije s. M. **Ignacija** u samostanu Pohođenja Marijina u Zagrebu, **Julija** (1938. – 2024.), **Marija** (1940.) kasnije s. M. **Jasna** u samostanu Družbe Kćeri milosrđa (Blato i Subotica), **Blaženka** (1943.) i **Stipan Braco** (1945. – 1988.).

Dakle, od desetero žive djece tri kćeri su časne, a njih sedam se podomilo i ostavilo 21 unuča: +**Marin**, Gabriel, **Ivan**, **Marija**, **Suzana**, **Ljiljana**, **Krešimir**, **Jacinta**, **Franjo**, **Ivan**, posinak **Žarko**, **Tugomir**, **Elizabeta**, **Ružica**, **Gordana**, **Nevenka**, **Andelka**, **Davor**, **Zdenko**, **Silvija** i **Željka**. Elizabeta i Stipan imaju i 64 prauku, te 41 šukununuča.

Obiteljska fotografija nastala oko 1955.-56. godine. Na slici s lijeva na desno u prvom redu su: Mira, Justina, Antun, Manda, Terezija, Ružica, Marija, Julija, a u donjem Blaženka, sjedi Elizabeta i Stipan, a do njega je Stipan Braco

Unuci su na kraju susreta ovako zahvalili majki i didi: »Majko i dida, danas bi vam mogli čestitati 100. godišnjicu braka, te se ovom prigodom zahvaliti i za živote svih nas – vaših potomaka, kojih za sada ima 136. Hvala vam što smo baštinili od vas, priko naših roditelja ljubav prema katoličkoj vjeri i ponos na našu lipu bunjevačku granu hrvatskog naroda«.

Ovom prigodom, po riječima Franje Dulića, dogovoreno je kako će se sljedeće godine, na isti datum ponovno svi okupiti na misi za majku i didu, te da će sljedeći susret biti 2030. godine.

Ž. V.

Zajednička fotografija sa skupa. Foto: Robika Rafai

Pokladni običaji

Nakon božićnih i novogodišnjih praznika i malog odмора slijede pripreme za poklade, za korizmu i korizmeni post. Fotografija u ovoj godini potječe iz 50-ih godina prošloga stoljeća u vrijeme obilježavanja poklada u Gibarcu.

Nekada su u Srijemu pripreme za poklade počinjale tjedan dana ranije. Taj je tjedan bio rezerviran za druženje bez fizičkog rada i jahanja konja. Tih se dana dobro jelo. Svaki je dan imao svoje ime i značenje. *Sramotni ponedjeljak* (sramota je raditi, treba se spremati za *mačkare*). *Ubojiti* ili *Ubojni utorak* (ako radiš toga dana, boljet će te glava cijele godine). *Vrtićeva srijeda* (ne smije se plesti jer će onog koji plete cijele godine boljeti glava). *Debeli* ili *Zadužni četvrtak* (tko radi na taj dan, vječito će biti dužan; zato je bolje dobro jesti, i to kobasice, da svinje budu zdrave). *Mišji petak*, (ako tog dana koristiš škare, miševi bi mogli hodati po kući i izgristi tkanje). *Zaklopita subota* (svi su poslovi *zaklopiti*, posebno za mlade žene, kako bi mogle radati djecu). *Otklopita nedjelja* (svi su poslovi *otklopiti*, ali kako je nedjelja, ništa se ne radi i počinje prvi dan poklada).

»Bilo je ugodno maskirati se u nekoga, ili nešto što nisi, jer se maskirana osoba mogla ponašati kako želi, veseliti se, šaliti se, a da joj nitko ne zamjeri. Na prvi dan poklada većinom su se Gibarčani maskirali u žene, a žene u muškarce. Najčešće bi se dvije djevojke spremile kao mladenici. Ulicom bi prolazili maskirani svatovi sa sviračima koji su udarali u šerpe kuhačama, ili poklopac o poklopac. Na drugi i treći dan poklada, dok su svi nosili narodne nošnje, cure su se povezivale u snaše, da vide kakve će biti kada se udaju. U novije vrijeme kada su se počele nositi haljine, djevojke su oblačile suknje, češljale se i povezivale zlatare. Čak su posuđivale i oblačile narodne nošnje od Slovakinja

iz Ljube i od Rusinki iz Bačinaca«, prisjeća se **Marija Martinović**, gibaračka snaha, rođena Soćanka.

Plesovi su se održavali svaki dan poklada u gibaračkom bircu *Kod Frice*. Tamo su svirali gibarački svirači. Kada je u Gibarcu izgrađen Dom kulture, poslije Drugog svjetskog rata, plesovi su se održavali u Domu. Posljednjeg dana poklada, u 23 sata, sviralo se *Šokačko kolo* i to je bio posljednji ples. Veselja nije bilo do Uskrsa.

»Domaćice bi na posljednji dan poklada pravile krafne i iskuhavale sudove u kotlu u lugu, da isperu svu masnoću. Nakon toga bi počeo korizmeni post. Domaćin bi zaključao pušnicu i meso se nije jelo do Uskrsa. Hrana bi se kuhala na vrlo malo masti, a često i na vodi. Nekad bi se četvrtkom ipak moglo skuhati suhih rebara i krumpir salata. Domaćice bi mijesile tijesto, jeli su se mliječni proizvodi raznih vrsta, ukiselo kolači i željno se iščekivao Uskrs«, kaže Marija.

Običaji poklada u Gibarcu zadržali su se do sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća sa sve manje sudionika. Za razliku od pokladnih običaja u Gibarcu, u Sotu su bile strašne *mačkare* prvog dana, a drugog i trećeg dana djevojke bi oblačile suknje svojih majki, posuđene slovačke i rusinske nošnje, povezivale bi se u *džege* i češljale se djevojački.

»Kada sam imala 18 godina, na drugi dan poklada oblačila bih pliš i bila sam počesljana djevojački. Na treći dan bila sam u svili povezana u mađarsku *džegu*. Trećeg dana u Sotu je bilo pokladno jahanje i taj običaj se zadržao do sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća. Pokladni običaji najduže su se zadržali u Kukujevcima sve do devedesetih godina, ali nisu bili u izvornom obliku«, kaže na koncu razgovora naša sugovornica.

S. D.

Zanimljivosti o Božiću

Ako je sam Božić prošao, božićno vrijeme traje sve do blagdana Krštenja Isusova, koji se obilježava prve nedjelje nakon Bogojavljanja (6. siječnja), dakle ove godine to će biti 12. siječnja. Budući da smo još uvijek u božićnom vremenu, još uvijek možete pjevati božićne pjesme i čestitati jedni drugima Božić, ako već niste to učinili ranije. Božić nam je postao nezamisliv bez brojnih detalja, koji sve više stavljaju po strani ono što je Božić zapravo. Brojne reklame i propagande koje nude privlačne proizvode, Isusa i Njegovu obitelj ostavili su po strani, pa je tako zahvaljujući reklamama Coca-cola Djed Božićnjak ušao na velika vrata, a u stvari i nema neke veze s Božićem. Takvih stvari ima puno i one su nam se uvukle u »običaje« iako često tu ne pripadaju. No, najvažnije je, iako to ne prihvaćamo, ne zaboraviti čiji rođendan slavimo i tko je glavni lik.

Evo niza zanimljivosti, koje možda niste znali:

Na svijetu postoji šest gradova i sela koji se zovu Betlehem. Riječ Betlehem znači »kuća kruha«.

Nekada se umjesto božićnog drvca u kuću unosio badnjak, odnosno drvo prema kojem je taj dan i dobio ime. Vremenom su badnjak ili pokoju unesenu granu bora ili jele počela zamjenjivati čitava božićna drvca. Ona su se ukrašavala jabukama, orasima i neponovljivim salon-bombonima, a na vrh se stavljala zvijezda repatica ili anđeo, koji su označavali betlehemska događanja.

Prve jaslce napravio je sv. Franjo Asiški u špilji u talijanskom gradiću Greccio. Bile su to »žive jaslce« jer je Franjo stavio jedno novorođenče između vola i magarca.

Datum slavljenja Isusovog rođenja 25. prosinca određen je 330. godine.

Na mjestu špilje Isusova rođenja u 4. je stoljeću izgrađena bazilika. Mjesto gdje su bile jaslce u koje je Marija položila Isusa označava velika srebrna zvijezda s natpisom na latinskom jeziku »Ovdje je Djevica Marija rodila Isusa Krista«.

Pjesmu *Tiha noć* izvorno je napisao župnik iz austrijskog gradića Oberndorf **Joseph Mohr**, uglazbio ju je učitelj **Franz Gruber** još 1818. godine, a prvi puta ju je izveo tamošnji crkveni zbor.

Pjesma je 2011. godine uvrštena na UNESCO-ov popis zaštićene nematerijalne baštine te je doživjela prijevode na brojne jezike diljem svijeta.

Grof **Nikola Monte Mellini** 1709. godine napisao je nekoliko stihova i rečenica s lijepim željama za Božić, te ih je poslao svojim prijateljima i rodbini. Zbog toga on se smatra izumiteljem božićnih čestitki. Iako je zamisao bila lijepo prihvaćena, slanje čestitki za Božić proširilo se tek u 19. stoljeću kada su dvije tiskare u Milanu počele prodavati

razglednice s prigodnim crtežima.

Austrijske i njemačke vlasti zabranile su lik Djeda Božićnjaka tvrdeći da je on proizvod Coca-cola i da odvlači ljude od pravog značenja Božića.

Češkom kralju **Václavu** možemo zahvaliti za lijep običaj pečenja raznih kolača i darivanja siromašnima i nemoćnima. Priča kaže kako je Václav s prozora svoje kraljevske palače, vidjeći promrzla siromaha koji je na ulici tražio nešto za ogrjev, napunio košaru hranom i darovao mu je. Također, on je priredio božićnu gozbu za svoje najsiromašnije podanike. Bilo je to u 10. stoljeću.

U austrijskom selo Christkindl (u prijevodu Dijete Isus) stižu tisuće pisama naslovljenih na malog Isusa. Od 1950. godine tamošnja pošta odgovara svima koji pišu, a poštanski žig se mijenja svake godine. Adresa je: Dijete Isus – Christkindl, Postamt, A-4411 Christkindl, Austrija. (Pokušajte i vi).

Prvo kićenje drvca kakvo danas poznajemo zabilježeno je oko 1600. godine u njemačkom Porajnju, a odatle se proširilo čitavim kršćanskim svijetom. Smatra se da su Germani inspiraciju pronašli u antičkim vjetrovanjima. Zimzeleno drvo u njihovu je svijetu simboliziralo plodnost, a grane su kitili svijećama kako bi si osigurali dobar urod i odbili zle sile. U našim krajevima ukrašavanje drvca je preuzeto krajem 19. stoljeća.

Prvi božićni sajam bio je otvoren u 16. stoljeću u bavarskom mjestu Nürnberg. Davne 1570. na tom se sajmu na štandovima prodavala hrana i piće, a s godinama su se sajmovi na germanskom području, poznati kao Christkindlmark, proširili čitavom Europom, a potom i Sjedinjenim Američkim Državama.

I danas se često na boru nalaze ukrasi crvene i zlatne boje uz postojeće zeleno drveće. No, to nije slučajno. Naime, kako se smatra, sve su te boje vezane za iskonsko značenje Božića. Crvena simbolizira Isusa i njegovu kasniju žrtvu, zelena život, a zlatna svjetlost i obilje.

Najpoznatija i najprodavanija božićna priča svih vremena je *Božićna priča (Christmas Carol)* **Charlesa Dickens**a. Priču koja prati škrtog starca Scroogea i tri duha koji ga vode kroz prošlost, sadašnjost i budućnost njegova života Dickens je pisao nekoliko dana, i to prema narudžbi, a glavni mu je cilj bio platiti dugove.

Okićeno božićno drveće postalo je jedan je od simbola božićnih i novogodišnjih blagdana. Iako ljudi često kažu da su ukrasili bor, zapravo kuglice se najčešće stavljaju na smreku ili jelu.

Još jedna biljka koja je »bliska« Božiću jest zimzelena božikovina, koja je zapravo zimzelena grm ili manje drvo. Odlikuju je tamnozeleni, sjajni i nazubljeni listovi, cvjetovi blijedožute boje i koštunjavi bobičasti plod crvene boje kojim se uglavnom hrane ptice ili neke divlje životinje, dok je za ljude štetan. Zanimljivo je da se božikovina povezuje s Božićem još iz davnih dana. Stari Rimljani i Kelti smatrali su je svetom. Simbol je mira i dobre volje. Postoji nekoliko legendi o božikovini, a jedna glasi da je siročče donijelo Isusu na dar krunu od lovorovih grana, pa je posramljeno zbog skromnog dara briznulo u plač. Po toj legendi Isus je njegove suze pretvorio u crvene bobice, a svoju krunu u vijenac božikovine.

Priredila: Ž. V.

Too Optika

DR. TÓTH

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pripomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Tražim simpatičnu i lijepu Hrvaticu za međusobno učenje hrvatskog i mađarskog jezika. Ja sam »mlad« umirovljenik, po nacionalnosti Mađar. Tel.: 061/6566-577.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa navise.

Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25. Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m² Tel: 063/738-97-85

Prodajem kuću u Mišićevu – stambeni dio 130 m², plac 2800 m², u ekonomskom dijelu ima štala, svinjac i krupara, čardak, košarnik, dvije garaže. Informacije na telefon: 064/3007614.

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade voćke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Prodajem plišanu otunku, strigansku maramu, tkane ponjave i pregače. Informacije na telefon 062/1789106.

Od 1. siječnja počeo novi sustav nadzora (brzina, prekršaji i javni prostor)

Sustav videonadzora postavljen u nadzornim centrima Policijske uprave u Subotici počeo je s radom 1. siječnja 2025. godine, priopćeno je iz Tajništva za komunalne poslove, energetiku i promet.

Funkcije novih kamera (+73) bit će nadzor javnih površina i prometnica (mjerenje brzine vozila, prolazak kroz crveno svjetlo, neoprezna vožnja, snimanje i analiza prometa, očitavanje registarskih oznaka).

Kako navode u nadležnom Tajništvu, projekt je od velikog sigurnosnog značaja za sam grad Suboticu, za stanovnike i sigurnost u prometu, a za te potrebe postavljeno je nekoliko vrsta kamera. Provodit će se 24-satno snimanje u visokoj rezoluciji.

»Na svim pristupnim cestama bit će postavljene ANPR kamere za prepoznavanje registarskih oznaka kako bi cijeli grad bio osiguran i sva vozila koja prolaze kroz grad mogla identificirati jednostavnom pretragom kroz bazu podataka. Te kamere analiziraju tok prometa, boju, marku i tip vozila«, pojašnjavaju u Tajništvu za promet.

»Također, što se tiče prometa na nekoliko lokacija, uvest će se sustavi za automatsku detekciju mjerenja brzine u prometu kako bi se smanjio broj prometnih nesreća i povećala sigurnost sudionika u prometu. Na velikom broju raskrižja postavljene su i kamere za opći videonadzor uz pomoć kojih će se moći identificirati počinitelji prometnih nesreća.« Važno je napomenuti da neće biti probnog razdoblja za novi set kamera, već će kažnjavanje (prebrza vožnja, prolazak kroz crveno) početi danom puštanja sustava u rad. Tajništvo još jednom ističe da je glavni cilj novog tehničkog rješenja povećanje sigurnosti Subotičana, kao i pomoć MUP-u u otkrivanju i rasvjetljavanju, prije svega, prometnih prekršaja ili incidentnih situacija, prenosi portal subotica.com.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji

VAŽI DO 7. 1. 2025.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sati i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Stranac u nevolji

Bolje boljima

Danas mi se dogodilo ono što gledamo u filmovima i o čemu slušamo u pričama, ali ne želimo vjerovati da je to istina. Hodala sam po glavnoj ulici Sombora i čula sam neki udarac, kao da je nešto palo. Prvo sam vidjela da ljudi prolaze i okreću se u hod, a onda sam primijetila da jedan čovjek leži na tlu, a drugi mu je prišao. Bez razmišljanja sam potrčala i kada sam prišla, vidjela sam da se čovjek koji leži na tlu trese. Pitala sam je li netko zvao hitnu pomoć i odmah ih pozvala. Ruke su mi toliko drhtale da sam jedva prstom pritiskala brojeve. Prvo sam u panici pozvala 192 i odmah prekinula, a potom okrenula 194. Koliko je važno znati te brojeve u svakoj situaciji! Djecu u školi često provjeravam znaju li ih. Hitna pomoć me je dosta ispitivala, a ja sam samo željela da dođu odmah. Dok smo ih čekali, čovjek je po-

pomoć. Nisam baš sigurna da ljudi prolaze zbog toga i tih spoznaja. Više je to nemanje empatije, više je to odsutnost čovječnosti. Bez obzira na sve rizike, uvijek bih prišla nekome u nevolji, makar da ga u njegovoj bespomoćnosti i svojoj uhvatim za ruku. Pa, ljudi smo.

I tako, bez neke namjere, opet pričam o empatiji i zatičem sebe kako čitam istraživanja o tome u kojim zemljama su ljudi empatičniji, pa u posljednjem ovogodišnjem broju sa svima dijelim saznanja.

Postoji nekoliko istraživanja koja pokušavaju identificirati koje nacije ili kulture pokazuju veći nivo empatije, ali važno je naglasiti da empatija nije nešto što može biti jednostavno izmjereno u globalnom kontekstu, jer se može izražavati na različite načine i u različitim oblicima, ovisno o socijalnim, ekonomskim i kulturnim faktorima. Ipak, postoje neki opći trendovi i zanimljive studije koje istražuju ovu temu.

U jednom globalnom istraživanju, koje su proveli *International Journal of Psychology* i druge organizacije, empirijski je istraživano kako ljudi u različitim zemljama reagiraju na potrebe drugih. Pokazalo se da su ljudi iz Indije, Meksika i Brazila pokazivali izuzetno visok nivo socijalne empatije, naročito kada je riječ o međuljudskim odnosima i pomoći zajednici. Ove kulture tradicionalno cijene društvenu povezanost i međusobnu pomoć.

Kako se nećemo sada svi preseliti u Meksiko, Indiju ili Brazil, niti tamo slati na edukaciju ove koji u sebi nemaju empatije, želim 2024. godinu privesti kraju, barem kada je pisanje u pitanju, željom da malo više zastanemo i primijetimo svijet oko sebe. Da, koliko već danas, uvidimo što nekome pored nas fali i pomognemo. Nije uvijek materijalno to što nam je potrebno, ponekad će stisak ruke, zagrljaj ili pokoje iskreno pitanje mnogo više pomoći.

Želim nam svima zdravu i empatičnu novu godinu. Neka nas čini boljima, pa će bolje početi i da nam se događa.

Gorana Koporan

čeo dolaziti k sebi. Pitala sam ga je li nas čuo i klimnuo je glavom. Malo mi je laknulo. Tada se već skupilo dosta ljudi i svi su gledali. Nekome je palo na pamet da čovjeka treba podići, a ja sam vidjela da na potiljku ima izbočinu veličine skoro teniske loptice. Kada je došao k sebi, rekao nam je da se zove Petar i da je imao epileptički napad, da ima epilepsiju. Razgovarala sam s njim i rekla mu da stiže hitna pomoć. Kada su ga hitni djelatnici odvodili, uzvikknula sam mu – sretno, Petre!

Dragi Petre, nadam se da si dobro i da ćeš dugo živjeti, da ćeš imati sreće s epilepsijom i napadima. Nadam se da ih nećeš imati više.

Strašno je vidjeti nemoćnog, bespomoćnog čovjeka kako leži na tlu. Još strašnije od toga je vidjeti ljude koji prolaze pored njega i samo u prolazu bacaju pogled, ne zaustavljajući se. Jednom mi je netko rekao kako te netko može tužiti ako osobi koja padne pružiš neadekvatnu

Hrvatski nogomet u Novoj 2025. godini

Želje i nadanja

Foto: HINA/ Damir SENČAR

Liga prvaka

Već na samom startu nastupajuće 2025. godine, preciznije u drugoj polovici siječnja, *Dinamo* stiže pred vrata svoje istine u Ligi prvaka. Dueli protiv *Arsenala* u Londonu (22. siječnja) i *Milana* u Zagrebu (29. siječnja) odlučit će o konačnom plasmanu *modrih* nakon svih osam odigranih susreta u elitnom europskom klupskom natjecanju. Zagrepčani su godinu zaključili na 24. mjestu (kvalificirajućem) s 8 osvojenih bodova, ali za prolazak u sljedeću fazu trebat će, zasigurno, osvojiti još koji bod. Hoće li im to uspjeti ili su nadanja samo plod prevelike želje, ostaje nam sačekati do konca prvoga mjeseca.

1. HNL

Koncem siječnja nogomet se 19. kolom 1. HNL vraća i na domaće, hrvatske travnjake. Prvoligaško proljeće donijet će nam jednu od najneizvjesnijih borbi za naslov jer za šampionski naslov konkuriraju čak tri momčadi. *Rijeka* i *Hajduk* će drugi dio prvenstva započeti kao vo-

deći, s čak sedam bodova prednosti u odnosu na branitelja naslova i višestrukog prvaka *Dinama*. Ali ukoliko zagrebački *modri* ne izbore euro proljeće, bit će fokusirani samo na domaće prvenstvo što će cijelom ligaškom natjecanju donijeti posve drugačiju dimenziju. Slijedi 18 prvenstvenih susreta u kojima će se odlučiti sudbina novoga prvaka Hrvatske.

Liga nacija

Sredinom ožujka nogometnu reprezentaciju Hrvatske očekuju četvrtfinalni dueli Lige nacija s Francuskom. Prvi susret se igra 20. ožujka na domaćem terenu, a potom tri dana kasnije, 23. ožujka, je na programu uzvrat u gostima. Pobjednik ovoga dvomeča izborit će pravo nastupa na finalnom turniru četiri najbolje reprezentacije u elitnom razredu Lige nacija.

Kvalifikacije za Svjetsko prvenstvo

Zbog nepoznanica u svezi četvrtfinalnih rezultata u Ligi nacija na ždrijebu kvalifikacija za sljedeće Svjetsko nogo-

metno prvenstvo u SAD, Kanadi i Meksiku Hrvatska će sama odlučivati o svojoj kvalifikacijskoj skupini. Ukoliko pobijedi Francusku i izbori mjesto na Final fouru Lige nacija, igrat će u skupini D skupa s reprezentacijama Ukrajine, Islanda i Azerbajdžana. Poraz protiv Francuza svrstao bi *vatrene* u po mnogima lakšu skupinu L gdje bi se za SP natjecali skupa s Češkom, Gibraltalom, Farskim Otocima i Crnom Gorom. Samo pobjednici skupina će izboriti izravan plasman na SP dok će drugoplasirane momčadi igrati dodatne kvalifikacijske susrete.

D. P.

Foto: HINA/ Miljenko KLEPAC

KOŠARKA

Poraz u Zadru

Košarkaši *Spartak Office Shoesa* nisu uspjeli ostati neporaženi na gostovanju kod *Zadra* u susretu 14. kola Regionalne košarkaške lige. Zadrani su bili rezultatski uspješniji i slavili pobjedu od 76:66, ali su Subotičani unatoč šestom porazu ove sezone i dalje na visokom petom mjestu na tablici ABA lige. Sljedeći susret, posljednji u prvom dijelu prvenstva, *Spartak* će igrati u nedjelju, 5. siječnja, protiv *Cibone* pred svojom publikom u Subotici.

NOGOMET

Cannavaro novi trener Dinama

Od 3. siječnja klupu aktualnog hrvatskog prvaka i sudionika Lige prvaka zagrebačkog *Dinama* preuzet će talijanski nogometni stručnjak **Fabio Cannavaro**.

Unatoč odličnim partijama u najjačem europskom klupskom natjecanju sada već bivšem treneru **Nenadu Bjelici**, presudili su loši rezultati u 1. HNL i bodovni manjak za vodećom *Rijekom* i *Hajdukom*. Cannavaro je svoj posljednji trenerski angažman imao u *Udineseu*, kojeg je u posljednjem kolu spasio od ispadanja iz Serie A.

SKIJANJE

Prva pobjeda Zrinke Ljutić

Najbolja hrvatska skijašica današnjice **Zrinka Ljutić** pobijedila je u slalomske utrci voženoj u nedjelju, 29. prosinca, u Semmeringu i ovo je najbolji rezultat u karijeri mlade 20-godišnje Zagrepčanke. Pobjedu u prestižnoj skijaškoj disciplini ostvarila je s ogromnom razlikom 1,75 sekundi ispred Njemice **Duerr**. Prvo mjesto na pobjedničkom postolju donijelo joj je i najveći pobjednički ček od 50.000 eura.

POGLED S TRIBINA

Vaterpolo

Međunarodna organizacija vodenih sportova donijela je i usvojila odluku o promjeni pravila u vaterpolu, a ista su stupila na snagu 9. studenoga 2024. godine i bit će primjenjivana na svim sljedećim velikim natjecanjima. Tako će vaterpolisti na Svjetskom prvenstvu, Svjetskom kupu, Olimpijadi i Europskom prvenstvu od sada igrati:

Na terenu koji se skraćuje s 30 na 25 metara. Dužina prvog napada skraćuje se s 30 na 25 sekundi (kod žena ostaje 30 sekundi) dok će drugi napad biti skraćen s 20 na 15 sekundi. Vrijeme napada s igračem više kraće je za 5 sekundi i sada je 15 sekundi. Također, važna izmjena je što se broj igrača povećava s 13 na 14, ali ako momčad

ima samo jednog vratara, onda u sastavu može biti samo 12 igrača. Novina je i, slično rukometu, da ekipa može igrati sa sedam igrača u polju (umjesto vratara ulazi dodatni igrač). Važna je promjena da trener može tražiti tzv. challenge u sljedećim situacijama: je li gol postignut ili nije, oko dosuđivanja kaznenog udarca (peterac), oko tzv. brutalnog prekršaja, šuta nakon isteka vremena, problema s elektronikom. Ako je zahtjev opravdan, trener ima pravo na još jedan zahtjev (slično kao u tenisu). Suci mogu tražiti provjeru u svim navedenim slučajevima, ali i oko prijevremenog ulaska u igru kažnenog igrača ili presporog izlaženja iz igre isključenog igrača.

U subotu, 28. prosinca, u Zagrebu je Hrvatska, po novim pravilima, odigrala prijateljski susret protiv Mađarske i izgubila rezultatom 10:14.

D. P.

Umotvorine

- * One stvari koje su bolne, poučne su.
- * Čuvajte se praznine prezauzetog života.
- * Nastoj da te vole umjesto da te se boje.

Vicevi, šale...

Jedva čekam da otplatim frižider i zamrzivač i oslobodim se plaćanja rata.

Što bi rek'o Balašević: »Samo da rata ne bude«.

Naslijedila novac, kupila kuću, kupila auto. Vratila dugove, dala otkaz, otvorila firmu...

Probudila se, kuham kavu...

– Ljepša si bez naočala!

– I ti si ljepši kad nemam naočale.

Aforizmi

* Kada povrijediš dobrog čovjeka, on se pokupi i ode. Leđa koja tada gledaš nisu njegova, već tvoja sramota.

* Ništa nije samo po sebi dobro niti loše; ovisi samo što o tome mislimo.

* Nemojte trošiti vrijeme udarajući u zid nadajući se da će postati vrata.

Vremeplov – iz naše arhive

Predsjednički izbori u RH, 2014.

Didine pripovetke (iz knjiga Balinta Vujkova)

U mladosti se misli na starost

Živili dida i baba. Za mladosti imali veliko imanje, al bili obadvoje lake pameti, pa njim u starosti ostala svega jedna kolibica i avlijica što je pivac mogo pričepkat.

Vrpoljili se oni kojikako sa životom i dida, prvi put u svom viku, steko dvi kokoške. Sad je on zaboravio sve svoje grije, a babi nakalamio i one što nije ni klapila. A kad su didine kokoške počele još i jaja nosit, niko s njim izać na kraj. Kada baba oće poist koricu kruva, a on joj gleda u usta pa samo reži.

– Znaš ti, babo, da je život težak! – jedared će on.

– Težak, da!

Dida onda omilovo svoje kokice, pa veli:

– Težak je meni, a kako onaj živi što ništa nema?!

Baba zna šta joj dida i misli, pa se rasrdila.

– Jel ti to meni brojiš zalogaje?

– Pa mogla bi i ti štogod privridit za kuću kad si znala sa mnom rasipat dok smo imali – kazaće dida šta mu je na srcu.

Baba didi nikad nije dala pokrke, pa neće ni sad.

– E, kad bi se toliko uzolio što kuću držiš iz tvoji kokošaka, baš ću ti pokazat da se ni ja još ne bojim života.

To dida i oće, pa oma okrenio lipo oko babe i zapita je šta će radit.

– S pameću, ko što sam uvik radila. Ja ću trgovat.

– Dobro, babo! Imaš pravo, na trgovini se da dobro zarađivat.

Ded, ded, pa nek je tvoja prva rič u kući.

– I biće – ocikla se baba.

– Samo pazi, mi smo naučili uvik samo prodavat, a nikad kupovat.

– Nemoj ti meni davati s'vit, kad za tolike godine ni sebi nisi bio vridan – goropadi se baba.

– Dobro, dobro, a čime ćeš trgovat? – opet će dida lipo.

– Pa nisam ja sad ko pripelica da odam tamo-vamo, već sam naumila od tebe kupovat jaja. Kuvaću i i kuvana prodavat.

Dopalo se to didi, al drugi dan poranio da vidi pošto iđu kuvana jaja. Kad je vidio da iđu po dvi krajcare, a on prisna po toliko prodaje babi. Nema u babe zamire za to. Trguje ona sad, pa se čudo razmarvašila po kući. Dida od nje ni krknit ni pisnit. Nisu se zabadavad tako nagombali da će babina bit prva rič ako počme trgovat i zarađivat.

E, al je to didi uskoro dosadilo, pa će jedared:

– Hej, babo, šta ti meni zaradiš kad prisno jaje kupuješ za dvi krajcare, a kuvano prodaješ za toliko?

O, kad se baba nakosirila!

– A što mi svaki dan ostane čorba, to tebi nije ništa?! Šta bi io da tog nije?

Dida vidi da se baba ljuto naoštrila, pa je stao umirivat i veli:

– Dobro, dobro, babo! Šta si uzela srcu, pa ja samo pitam. A imaš ti i pravo: kaki smo bili nevaljani i kako smo znali rasipat za mladosti, još nam i priviše zarađivaš za starost.

Pričao Blaško Bukvić, Mala Bosna
Bunjevačke narodne pripovetke, 1951.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Ime

Kasmo kuvali perkelt od mande spo j dogovor između mene, mojga unuka Marina i faš Joze da na Stipana faš Jozu i mene Marin spakuje u limuzinu i odnese na groblje. Čeljadi, moj dada i faš Jozin dada bili Stipani, mislim i sasu Stipani sam što nisu živi. Bili odviše veliki pajtaši i dok nisu postali fašovi. Čak su i nikaka rodbina iz daljeg bili al to kaka i priko koga zaboravili i ja i faš Joza. Danaske im imendan pa nas moj Marin odno na groblje da je ope vidimo kako s to kaže. Da se izmoljimo kako dragi Bog zapovida i zapaljimo im fenjer. Na groblju se otpušćo snig od niki dan pa ni lako nama starijim odat između grobova. Nikako smo se dokoturali do grobova. Tili smo obić još par naši pajtaša al nas bome Marin ubedio da to baš i ni dobro. Sve otpušćano pa se mal, mal i ušklineš. A bome su nas i noge već počele bolit. Izašli iz groblja dobrano ukaljani cipela. Kažem fašu da j najbolje da ga ne odnesemo oma kući već da dođe malo kod nas. Da se divanimo od naši dada i koju popijemo. Ta čeljadi triba se i nji siťit kadgod. Ni se faš Joza bunio već nam objašnjava da sam mu uzo riči iz usti. Da j taman tio on pridložit da dođemo kod njeg. Kaže: »Bolje kod mene, šta da trošimo ono vino što sam ti dono faše kad možemo koštati vino iz bureta što će mo sade otvorit. Da koštate i Otele«. Ni mene ne tibia dugo nagovarati za tako štagod. Ni ulazili u kuću nismo. Oma u podrum. A tamo vidim faš već sprmio tri hoklice i mali astal. Na njemu birtaške čaše već čeku. I lipo mi koštamo i divanimo se. Faš Joza će: »E moj faš Marne jer se sicaš koliko su se naši dade poštivali? Ni rođena braća nisu tako«. »Jeste, jeste«, potvrđivam i objašnjavam da se čak nisu u divanu zvali po imenu već su jedan drugog zvali »ime« jel »ime moje«. Kako j to lipo bilo. Objašnjavam da se mlogo nji što su se isto zvali a bili su dobri između sebe, bili pajtaši, kumovi, rodbina, fašovi, šogori jel su išli u škulu zajedno između sebe ni zvalo po imenu, Marin, Iva, Živko, Marko, Tuna, već su jedan drugom rekli »ime« jel »ime moje«. Što b rekli: »Disi Ime? Ime jesi došo? Ime pozdravi kod kuće. Ime de ti mene ozdravi. Ime odnesi jel donesi. To j odviše lipo«. Češe se iza glave faš Joza pa će: »E bome faše ja ne znam kako j sade jel kako će bit al niki dan bilo tušta dice od komšija i rodbine sigrat se kod naši dice. Slušam ja kako se dovikivu. Jedan Roland, drugi Aljoša, treći Andreas, četvrti Sebastijan. A cure, pa to j tek štagod. Jedna Ana Marija Nena, druga Amela jel Karamela, nisam dobro razumio. A treća cura čeljadi da ne virujete Esmeralda. Disu im ta imena pronašli, sam vrag zna. Teško i kazati ta imena a kamol upamtiti«. Kaže da mu ne ide u glavu kako će se dica zvat između sebe ako bude da se više nji zovu isto, »ime?« jel »ime moje?« ko naši stari jel drugojačije? Žalosno će: »Pa to ne ide nikako. Kako će ti jedni drugima čestitati imendan?«. Vidim saće i Marin: »Dida, čika Joza, kako ovo ide nestaće i naše imena a bome i imendani«. Objašnjava da kako ide neće imati ko ni reć komugod: »Disi Ime? Šta radiš Ime moje?«. A za nova imena kaže da će se dica drukčije zvat između sebe. Kaže da j sad u mode da jedni druge zovu »brate«, »sesto« i kad nisu braća i seste. »Zaboraviće se i naša imena i naši imendani. Sam daj Bože da se ne zaboravi i mlogo šta važnije«, na kraju će Marin.

U NEKOLIKO SLIKA

HKC Bunjevačko kolo u Nišu

Bereška svatovska juha

Recept u ovoj godini kuharu je iz Berega i po ovom receptu pripremala se svečana svatovska juha. No, vi ne morate čekati svatove, jer ovu juhu možete pripremiti za nedjeljni ručak ili neku drugu prigodu.

Julijana Krizmanić, koja je svatovsku juhu pripremala za KuHaR, osim recepta, govorila je i o svadbenim običajima.

»Tjedan dana prije svatova čauši su išli zvat u svatove. Jedan čauš bio je s mladine, a jedan s mladoženjine strane. Prvo su se zvali kumovi i stari svat, pa onda redom. Žene i s mladine i mladoženjine strane su prije svatova kod svekrve misile valjušćice za juhu«, priča Julijana.

Tjedan dana prije svadbe rodbina je donosila materijal za pripremu kolača, kokošku ili što drugo.

»Batkovi i zabatkovi krila su se pekli, bijelo meso se miješalo sa svinjskim za faširtu, a od sitneži se kuhala svatovska juha. Kuhala se u kotlovima«, kaže Julijana.

Uz juhu se kuhao i umak, koji se služio s mesom iz juhe, nakon toga obavezan je bio paprikaš, pa svatovska faširta i salata. »Uz slatki *paradiča* sos mladenci su dobivali čitav kuhani batak i zabatak, a ostali svatovi sitnež iz juhe«, kaže Julijana. Juhu su pred mladence, uz podvikivanje, donosili čauši. Kada je juha bila pred mladencima, svi svatovi su se dizali i svećenik je blagoslovio jilo i mladenaca i svih svatova. Meso koje se nije pojelo skidalo se s kostiju i mljelo sa svježim svinjskim mesom i od toga se pravile kobasice koje su se peklye i svatovima još vruće služile poslije ponoći, odnosno kada mlada odigra.

Sastojci:

oko pola kilograma mrkve
nekoliko komada korijena peršina
1 velika glavica crnog luka
češanj češnjaka
stinež od jednog pileta ili kokoške
sol (u novije vrijeme *vegeta* ili drugi biljni začin)
voda

Priprema:

Mrkvu i peršin izrezati na kolutove, kako u Bregu kažu *na kalotine*. Crni luk oljuštiti i malo propeći na platni špoleta.

Sitnež od pileta ili kokoške izrezati na sitnije komade. Sve staviti i kuhati na laganoj vatri nekoliko sati. Prije no što provrije, s juhe se skida pjena kako ne bi bila mutna.

Juha se procijedi, zakuha s valjušćima i služi. Uz juhu se kuha umak od rajčice koji se služi s mesom iz juhe.

KuHaR tradicijskih jela pripremamo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35325960160000218862
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCIJE:

NOVI SAD 90,0 MHz
SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz
NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099
Program: 024/600-011
SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije
Radio Maria play

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

- + Birate između:
- 6 meseci po 1 dinar ili
- 12 meseci sa 50% popusta

Astra
Telekom

011 44 22 009

**Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.**

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 700 dinara.